

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O'RTA
MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI**

TOSHKENT MOLIYA INSTITUTI

X.Xalilova, Alixo'jaeva, B.Esanov, G.Umarova

**“MINTAQAVIY IQTISODIYOT” FANIDAN AMALIY ISHLARNI
BAJARISHGA OID USLUBIY QO'LLANMA**

TOSHKENT 2017

**“Mintaqaviy iqtisodiyot” fanidan amaliy ishlarni
bajarishga oid uslubiy qo’llanma” institutda
tayyorlanadigan barcha bakalavriat yo’nalishlari
uchun**

Tuzuvchilar: g.f.n. dotsent X.Xalilova, kat. o’qituvchilar B.Alixo’jaeva,
B.Esanov, G.Umarova

Ushbu uslubiy qo’llanma institutda tayyorlanadigan barcha bakalavriat yo’nalishlari uchun mo’ljallangan bo’lib, 1 kurs talabalariga **“Mintaqaviy iqtisodiyot”** fanidan amaliy ishlarni bajarishda yordam beradi.

Uslubiy qo’llanma amaliy ishlarni tayyorlash va bajarish, ularni talab darajasiga ko’tarish bo’yicha ma’lum uslubiy ko’rsatma va tavsiyalarni o’z ichiga oladi. Mazkur qo’llanmada shuningdek, амалий darslarning ish dasturi hamda mavzular yuzasidan amaliy topshiriq vazifalari berilgan. Qo’llanma kafedra o’qituvchilari dotsent, g.f.n. X.Xalilova va katta o’qituvchilar B.Alixo’jaeva, G. Umarova, B.Esonovlar tomonidan tayyorlangan. Ushbu qo’llanma Toshkent Moliya institutining “Mintaqaviy iqtisodiyot” kafedrasida 2017 yil 7 martdagi 25 - sonli majlisida muhokama etildi va nashrga tavsiya qilindi.

Taqrizchilar: g.f.d. N.Komilova
dots. A.Rafiev

KIRISH

Ma'lumki, Oliy o'quv yurtlari uchun mo'ljallangan o'quv dasturida talabalarning amaliy ishlarni bajarishga alohida e'tibor berilgan. Mustaqil ravishda bilim olish talabalarni mantiqan fikrlash, tafakkurining rivojlanishi, dunyoqarashining shakllanishi va o'quv jarayonida olgan bilimlarini amaliy faoliyatda qo'llashlarida katta ahamiyat kasb etadi.

Xorijiy ta'lim tizimi tajribasini o'rganish shuni ko'rsatadiki, rejalashtirilgan ma'ruza darsigacha, talabalar tomonidan o'tiladigan mavzu mustaqil ravishda o'zlashtiriladi va tayyorlanadi. Shu boisdan ham, ma'ruza mavzusining talabalar tomonidan o'zlashtirilishi va mustahkamlanish darajasi yuqori bo'ladi.

Fanlar bo'yicha amaliy ishlarni bajarish jarayonida talabalarda ma'lum bilim, ko'nikma va malaka shakllanadi. O'quv rejasida ma'ruza va amaliy mashg'ulot mavzulari bo'yicha ketma-ketligini to'g'ri tashkil qilish talabalar oladigan bilimlar samarasida o'z aksini topadi. 1kurs talabalarining amaliy ishlarni bajarish, o'quv jarayonida ilmiy ishlarni olib borishida muhim bosqich vazifasini o'taydi. Shuning uchun, ma'lum bir mavzuni ilmiy jihatdan tadqiq qilganda ish jarayonini to'g'ri tashkil qilish muhim ahamiyatga ega.

Iqtisodiy yo'nalishga ega bo'lgan oliy o'quv yurtlari rejasiga ko'ra, 1 kurs talabalari uchun amaliy mashg'ulot soatlari ajratilgan.

Amaliy mashg'ulot soatlari **“Mintaqaviy iqtisodiyot”** fanining o'rganish ob'ekti va predmetidan kelib chiqqan holda nazariy, mintaqalarning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish jihatlari mavzularini o'z ichiga qamrab olgan.

Mazkur uslubiy qo'llanma amaliy ishlarni tayyorlash va bajarishni yanada takomillashtirish, ularni talab darajasiga ko'tarish bo'yicha ma'lum uslubiy ko'rsatmalar va tavsiyalar berishni o'z oldiga maqsad qilib qo'ydi.

“Mintaqaviy iqtisodiyot” fanini o’rganishda amaliy mashg’ulotlarning ahamiyati

Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida jamiyat qonunlarining o’zgarishi bevosita ijtimoiy fanlarning ilmiy o’rganish ob’ektida, predmeti va vazifalarida tub burilishlarga olib keladi. Jumladan, **“Mintaqaviy iqtisodiyot”** fanining ilmiy tadqiqot ob’ekti va predmetida jiddiy o’zgarishlar namoyon bo’lmoqda, uning ilmiy va amaliy ahamiyati oshib bormoqda.

Ayniqsa, O’zbekiston Respublikasining milliy iqtisodiyotini shakllantirish davrida mamlakat ishlab chiqarish kuchlarini hududiy va tarmoqlar tarkibini takomillashtirish talab etiladi. Shu jihatdan ishlab chiqarish kuchlarini hududiy tashkil qilishda, mintaqaviy xususiyatlari ularning tabiiy, iqtisodiy, demografik va ekologik tomonlarini o’rganish alohida ahamiyat kasb etadi. Jamiyat tomonidan vujudga kelgan «talab», har xil yiriklikdagi hududlarning o’ziga xos ichki xususiyatlarini o’rganish **“Mintaqaviy iqtisodiyot”** fanida yangi ilmiy yo’nalishni «umumiylilikdan — xususiylikka — majmualikka» tamoyili asosida rivojlantirishga olib kelmoqda. Davr talabi bilan **“Mintaqaviy iqtisodiyot”**ni o’rganish ob’ekti, ishlab chiqarish tizimlarining hududiy jihatlarini o’rganib qolmasdan, ijtimoiy (inson omili) tomonlaridan kelib chiqqan holda ijtimoiy — hududiy tizimlarni tadqiq qilishni ham qamrab oladi. Iqtisodiyotni tarkibiy o’zgartirish sharoitida ishlab chiqarish kuchlarini hududiy tashkil qilish va tartibga solishda ijtimoiy masalalarni o’rganish muhim mavqega ega.

Amaliy mashg’ulotda talabalar **“Mintaqaviy iqtisodiyot”** fanining muhim tushunchalarini o’rgatadi va ularning mohiyatini ochib beradi. Iqtisodiy geografik o’rin, mintaqaviy siyosat, mehnat taqsimoti, rivojlanish strategiyasi, iqtisodiy rayonlar, hududiy ishlab chiqarish majmualari, mintaqalarning iqtisodiy imkoniyatlari va boshqalar to’g’risida bilim, ko’nikmalarni shakllantirish imkonini beradi. Chunki, bo’lajak iqtisodchi uchun mamlakat iqtisodiy jarayonlarining rivojlanishiga bevosita ta’sir ko’rsatuvchi mezon — tabiiy sharoit va resurslar, ijtimoiy ishlab chiqarish va infrastruktura, aholi xususiyatlariga hududiy jihatdan to’g’ri baho berish muhimdir.

Mintaqaviy iqtisodiyot fanida tadqiqot ma'lum voqea va hodisani ilmiy o'rganish uslublariga tayangan holda amalga oshiriladi. Kartografik, taqqoslash, tarixiy, statistika, matematika, modellashtirish, tizimli — tarkib, ekstropolyasiya uslublari orqali mavzu o'rganiladi.

Amaliy mashg'ulot mavzulari

“Mintaqaviy iqtisodiyot” kursining o'quv rejasiga asosan ma'ruza va amaliy mashg'ulot mavzularini e'tiborga olgan holda quyidagi mavzular qabul qilingan:

1. “Mintaqaviy iqtisodiyot” fanining mohiyati va vazifalari
2. Iqtisodiyot tarmoqlarini hududiy tashkil qilishning ilmiy asoslari
3. Mintaqaviy siyosatning mazmuni, tamoyillari va maqsadi
4. Urbanizatsiya va aholi manzilgohlari
5. Mintaqalarning iqtisodiy salohiyatini o'rganish muammolari
6. Mintaqalarni barqaror ijtimoiy- iqtisodiy rivojlantirish strategiyalari
7. Hududiy rivojlanish strategiyalarini ishlab chiqishning xorijiy tajribalari
8. Mintaqalarda byudjet tizimi va uning asosiy vazifalari
9. Hududiy rivojlanishda muammoli mintaqalar va ularni tartibga solish zaruriyati
10. Mintaqaviy diagnostika va uning mohiyati
11. Mintaqaviy iqtisodiyotda prognozlashtirish muammolari
12. Hududiy mehnat taqsimoti va iqtisodiy rayonlar tasnifi
13. Toshkent iqtisodiy mintaqasi
14. Farg'ona iqtisodiy mintaqasi
15. Mirzacho'l iqtisodiy mintaqasi
16. Markaziy iqtisodiy mintaqasi
17. Janubiy iqtisodiy mintaqasi
18. Quyi Amudaryo iqtisodiy mintaqasi

Amaliy ishlarni tashkil etishning shakli va mazmuni

Amaliy mashg'ulot talabaning mustaqil bajaradigan ilmiy izlanishi bo'lib, mintaqalar iqtisodiyotini o'rganishda fanning har bir mavzusini to'laroq o'zlashtiradi va mavzu belgilangan shaklda bajariladi. Maqsad, talabaning ma'ruza darslarida olgan bilimini mustahkamlash, chuqurlashtirish va umumlashtirishdan iboratdir.

Amaliy mashg'ulotni tashkil etish shakllari quyidagilar hisoblanadi. Rejadagi har bir mavzu bo'yicha konspekt tayyorlash, ma'lumotlarni jadvallarda aks ettirish, ko'rsatkichlar tizimidan foydalanish, diagramma, grafik va slaydlar ko'rinishida ko'rsatmali qurollarda aks ettirishdan iboratdir. Amaliy ish bajariladigan mavzular bo'yicha savolnomalar tuzish, savollarga tavsiya etilgan adabiyotlardan foydalangan holda yozma tarzda javob berish, qonun, qaror, me'yoriy hujjatlardan foydalanish va mavzu bo'yicha muammoli masalalarni hal qilish yo'llarini bayon qilishdan iboratdir. Amaliy ishlar uchun o'quv va ishchi o'quv rejada 36 soat ajratilgan. Ushbu soat talabaning amaliy mashg'ulotlarga tayyorgarlik ko'rishi, oraliq nazoratlarda, yakuniy nazoratda va boshqa mustaqil shug'ulanishini o'z ichiga oladi.

“Mintaqaviy iqtisodiyot” fanida amaliy mashg'ulotni bajarishda o'qituvchi tomonidan bir nechta talablar qo'yilgan:

—Foydalaniladigan adabiyot va maqola manbalari faqatgina o'rganilayotgan mavzuga tegishli bo'lib qolmasdan, balki o'quv kursiga taaluqli bo'lmog'i kerak.

—Amaliy mashg'ulotlar reja bo'yicha bajarilishi kerak, reja 3 —4 ta savollardan iborat bo'ladi, yozma matndan keyin har bir mavzu bo'yicha talaba amaliy topshiriqlarni bajarishi shart.

—“Mintaqaviy iqtisodiyot” bo'yicha keltiriladigan statistik ma'lumotlar aniq va to'g'ri bo'lmog'i lozim.

—Amaliy mashg'ulotlarni bajarishda ularni to'g'ridan- to'g'ri adabiyot manbalaridan foydalangan holda unga nisbatan o'z fikrini bayon etgan holda yozish maqsadga muvofiqdir.

—Amaliy ish yozma ish tarzida tashkil etiladi.

Amaliy ishlarni bajarish va baholash tartibi haqida

Talabalarning reyting darajasini aniqlashda amaliy ishlarning bajarilishi yakuniy sinov sifatida xizmat qiladi. Albatta, amaliy ishlarni talabalar tomonidan bajarilish muddati. Har bir yozma yoki loyiha ishi ishlariga qo'yilgan talabga qay darajada javob berishi, tavsiya etilgan adabiyotlardan qanday foydalanganligi baholash mezonida nazarda tutilmog'i lozim.

Amaliy ishlarning bajarilish muddati mavzusi bir xil bo'lgan ma'ruza darsigacha bajarilishi maqsadga muvofiq, chunki mustaqil ravishda talabaning to'plagan bilimini ma'ruza darsi yanada mustahkamlaydi.

Amaliy ishlarning bajarilishini nazorat qilish va baholash tizimi o'quv guruhi darajasida tashkil etilayotgan amaliy mashg'ulotlarda olib boriladi. Amaliy ishlarni baholash mezoni quyidagicha:

Joriy nazorat - talabaning fan mavzulari bo'yicha bilim va amaliy ko'nikma darajasini aniqlash va baholash usuli. Joriy nazorat fanning xususiyatidan kelib chiqqan holda, seminar, laboratoriya va amaliy mashg'ulotlarida og'zaki so'rov, test o'tkazish, suhbat, nazorat ishi, kollokvium, uy vazifalarini tekshirish va shu kabi boshqa shakllarda o'tkazilishi mumkin, maksimal ball (36)ni o'qitiladigan juftliklar soniga bo'lgan holda shakllantirilib, har darsda guruh jurnalida aks ettiriladi.

JN da amaliy mashg'ulotlar bo'yicha semestr haftalari kesimidahar bir mashg'ulotda talabaning o'zlashtirishiga mos ravishdagi mezon asosida 0-2, shuningdek "Kasb-ta'limi" yo'nalishlarida 0-4 ball, jami 0-36 ballgacha jamlanishi belgilangan. JN bo'yicha ballik tizimdagi mezonlar semestr boshida talabalar e'toiboriga etkaziladi.

Ma'lumki, joriy nazoratda maksimal 36 ball amaliy mashg'ulotlardagi talabalarining og'zaki javoblari uchun ajratilgan.

Amaliy ishlarni jihozlash

Amaliy ish yozma ish tarzida tayyorlanadi. Har bir amaliy ish mavzusining nomi, reja, asosiy matn, amaliy topshiriq tarkibidan iborat bo'lmog'i lozim.

Amaliy ishda mavzu bo'yicha yig'ilgan ma'lumotlar ko'lami ham nazarda tutiladi, unda adabiyotlar ro'yxati amaliyot daftarining bosh sahifasida qayd qilinish lozim.

Amaliy mashg'ulot bo'yicha topshiriqlarni bajarish

Amaliy ishlarni bajarishda talaba o'rganayotgan mavzuning mohiyati va mazmunini faqatgina asosiy matnda nazariy jihatdan yoritmasdan, balki mavzu bo'yicha amaliy topshiriqlarni, karta-sxema, grafik, diagramma, jadvallarni tuzish va ularni tahlil qilish talablari qo'yilgan. Chunki, har qanday mavzuning nazariy qismi amaliy topshiriqlar bilan to'ldirilganda dars samarasi yanada yuqori bo'ladi.

“Mintaqaviy iqtisodiyot” fanini hududlar statistikasiz tasavvur qilish qiyin, zero o'rganilayotgan voqea va hodisa hududlar kesimida ifoda etiladi, tahlil qilinadi. Mintaqalarning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini prognozlashtirish, strategik SWOT-tahlilni tashkil etish, Iqtisodiy salohiyatni baholash, Mintaqaviy iqtisodiyotda prognozlashtirish muammolari, Hududiy mehnat taqsimoti va iqtisodiy rayonlar tasnifi va boshqa mavzudagi amaliy ishlarnibajarganda makroiqtisodiy ko'rsatkichlarni har bir talaba mukammal bilishi shart.

Amaliy mashg'ulot mavzulari bo'yicha jamlangan statistik ma'lumotlar turli xil jadvallar, diagramma yoki chizmalarda ifodalanadi. Har bir talaba jadval tuzish qoidasini va uni tahlil qilishni yaxshi bilmog'i kerak. Jadvallarni tuzganda o'rganilayotgan mavzuning miqdor ko'rsatkichlari mezon vazifasini o'taydi, unda jadval gorizontal hamda vertikal ustunchalarga bo'linadi va ma'lumotlar to'plamining mazmuniga asosan to'ldiriladi. Har bir tayyorlangan jadval pastiga ma'lumotlar olingan manba ko'rsatilishi shart. Masalan: O'zbekiston Respublikasi sanoat tarmoqlari (yalpi ichki ishlab chaqarish bo'yicha).

Sanoat tarmoqlari	yillar			
	2010	2012	2014	2016
Yoqilg'i- energetika				
Metallurgiya				
Mashinasozlik				

Kimyo sanoati				
Engil sanoat				
Oziq -ovqat sanoati				

Izoh: (Ma'lumotlar olingan manba ko'rsatiladi)

Bunda gorizontal qatorlarda respublikaning sanoat tarmoqlarining tarkibi berilsa, vertikal qatorlarda har bir ishlab chiqarish tarmog'ining ko'rsatilgan yillar bo'yicha umumiy sanoatga % hisobidagi salmog'i ko'rsataladi. O'rganilayotgan jarayonning tadrijiy o'zgarishi esa, yillar davomida namoyon bo'lishi kuzatiladi.

Statistika ma'lumotlari negizida o'rganilayotgan voqea va hodisaning tadrijiy o'zgarishini diagramma yordamida ifodalash va kuzatish samarali natija beradi. Diagramma tayyorlash albatta statistik ko'rsatkichlar asosida olib boriladi Masalan: O'zbekiston Respublikasi shahar va qishloq aholisi, urbanizatsiya ko'rsatkichidagi o'zgarishlar dinamikasi diagrammasi.

O'zbekiston Respublikasi shahar va qishloq aholisi, urbanizatsiya ko'rsatkichidagi o'zgarishlar (aholi soni, ming kishi)

Mintaqalar	2008 yil			2015yil			O'zgarish, +,-		
	shahar aholisi	qishloq aholisi	urbanizatsiya darajasi, %	shahar aholisi	qishloq aholisi	urbanizatsiya darajasi, %	shahar aholisi	qishloq aholisi	urbanizatsiya darajasi, %
Qoraqalpog'iston Respublikasi	774,5	820,9	48,5	814,6	801,1	50,4	+40,1	-19,8	+1,9
Viloyatlar:									
Andijon	716,9	1734,3	29,2	1338,9	1161,0	536	+378,0	-573,3	+24,4
Buxoro	456,8	1109,3	29,2	616,8	972,0	38,8	+160,0	-137,3	+9,6
Jizzax	321,2	758,3	29,7	520,7	577,6	47,4	+199,5	-180,7	+17,7
Navoiy	327,8	501,2	39,5	416,7	422,6	49,6	+88,9	-78,6	+10,1
Namangan	806,3	1368,0	37,1	1434,1	783,1	64,7	+627,8	-584,9	+27,6
Samarqand	755,0	2248,4	25,1	1145,8	1915,8	37,4	+390,8	-332,6	+12,3
Sirdaryo	215,8	477,2	31,1	290,7	412,7	41,3	+125,1	-64,5	+10,2
Surxondaryo	381,3	1610,8	19,1	756,2	1277,6	37,2	+374,9	-333,2	+18,1
Toshkent	990,8	1531,6	39,3	1278,3	1274,3	50,1	+287,5	-257,3	+10,8
Farg'ona	827,2	2145,0	27,8	1776,2	1245,9	58,8	+949,0	-899,1	+31,0
Xorazm	328,1	1176,1	21,8	523,9	1006,9	34,2	+195,8	-169,2	+12,4
Qashqadaryo	616,5	1892,9	24,6	1116,8	1446,8	43,6	+500,3	-446,1	+19,0
Toshkent sh.	2180,0	-	100,0	2206	-	100,0	+26,0	-	-
O'zbekiston Respublikasi (jami)	9698,2	17374,0	35,8	14236,0	13297,4	51,7	+4537,8	-4076,6	+15,9

Manba: O'zR. Davlat statistika qo'mitasi materiallari asosida hisoblab chiqilgan.

Amaliy mashg'ulot darslarining ish dasturi

Amaliy ishlarni bajarishni tashkil qilishda mavzuning mohiyati va mazmunini aks ettiruvchi mukammal dastur va ish tartibini tavsiya qilish katta ahamiyatga ega.

Shu bois, mazkur qo'llanmada, har bir mavzu bo'yicha ishchi o'quv dasturi, tarkibi, amaliy toshshiriqlar, foydalaniladigan adabiyotlar ro'yxati talabalarga bevosita yordam tariqasida berilgan.

1-mavzu. “Mintaqaviy iqtisodiyot” fanining mohiyati va vazifalari

Reja

1. Mintaqaviy iqtisodiyot fanida «joy» hududiy makonni o`rganishning dolzarbligi
2. Fan predmeti doirasida o`rganiladigan muammolar
3. O`zbekistonda mintaqaviy iqtisodiyot fanining shakllanish davri

“Mintaqaviy iqtisodiyot” fanining predmeti, vazifalari. Fanning tadqiqot ob’ekti va metodlari. Uning shakllanish davri. Fanning boshqa fanlar bilan aloqasi. Hududiy makonni o`rganish muammolari. O`zbekistonda fanning shakllanishi davri. Mintaqaviy iqtisodiyot fanida joy (locatsion)ga baho berish. Hududiy makon. Mintaqalar rivojlanishi. Ishlab chiqarishni joylashtirishning klassik g’oyalari.

1-topshiriq. Savollariga javob bering va jadvalni to’ldiring:

№	Savollar	Javoblar
1.	Mintaqaviy iqtisodiyot fanining mazmun- mohiyati	
2.	Mintaqaviy iqtisodiyot fanining predmeti va obyeki	
3.	Mintaqaviy iqtisodiyot fanining tadqiqot metodlari va asosiy tushunchalari	
4.	Mintaqaviy iqtisodiyotning shakllanishi davri va uning boshqa fanlar bilan aloqasi	

2-topshiriq. Masala.

Quyidagi ko’rsatkichlarni aniqlang:

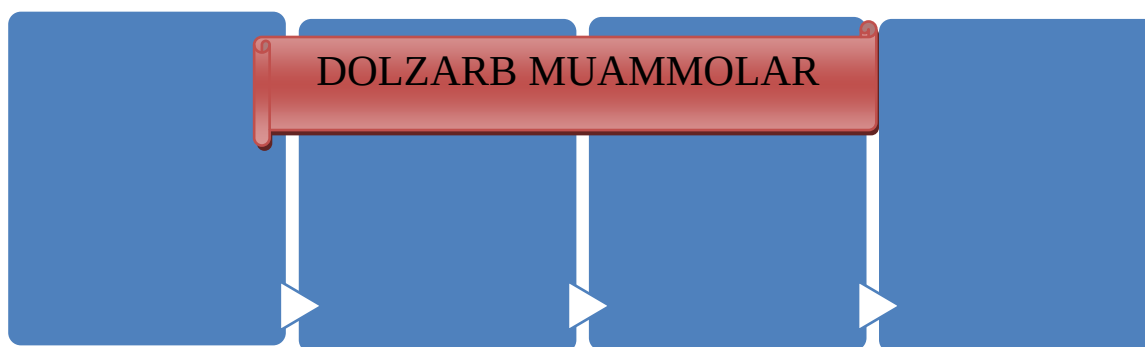
Aholining jonboshigato’grikeladigan YaHM hajmi.

1so’mlik moddiy harajatlarga to’grikeladigan milliy daromad.

Berilgan ma’lumotlar:

1. Rejalashtirilayotgan yildagi aholisoni – 2 mingkishi
2. Rejalashtirilayotgan yildagi YaHM hajmi – 15,6 mlrd. so’m
3. moddiy harajatlar – 31 mlrd. so’m

3-topshiriq. “Mintaqaviy iqtisodiyot” fani qaysi dolzarb muammolarni o’rganadi?

4-topshiriq. Berilgan ta’riflarga mos javobni yozma shaklda bering:

Mintaqaviy iqtisodiyotning <i>tadqiqot ob'ekti</i>	mintaqaviy diagnostika, mintaqalarning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini modellashtirish, prognozlashtirish, dasturlashtirish, strategik tahlil va strategiyalarni ishlab chiqish, xududiy boshqaruv kabi yangi tadqiqot yo'nalishlari shakllanib bormoqda.
Bugungi kunda “Mintaqaviy iqtisodiyot” fanida	turli xududiy-iqtisodiy ob'ektlar, jumladan, mintaqalar, iqtisodiy rayonlar, viloyatlar, qishloq tumanlari bo'lishi mumkin.
Mintaqaviy iqtisodiyot fani	ishlab chiqarish omillarining xududiy jihatlari, iqtisodiyot tarmoqlarini joylashtirish qonuniyatlari, xududiy rivojlanish salohiyati va unga ta'sir etuvchi ichki va tashqi omillarni o'rganadi.

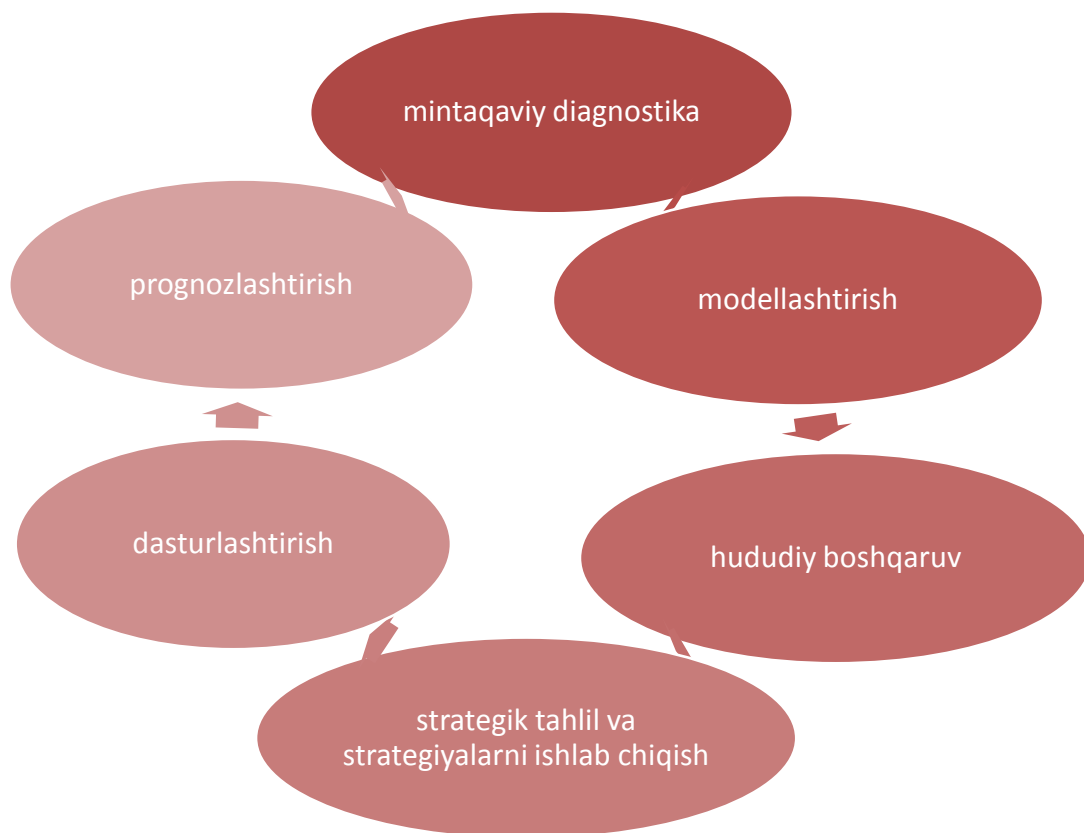
5-topshiriq.“Mintaqaviy iqtisodiyot” fanining shakllanishi va rivojlanishi nazariyasini yaratgan olimlar hamda ularning g’oyalarini qisqacha yoritib.

№	“Mintaqaviy iqtisodiyot” fani nazariyasini yaratgan olimlar	G’oyalari
1.	U.Ayzart	
2.	Yu.Tyunen	
3.	A.Lyosh	
4.	Kristoller	

6-topshiriq.“Mintaqaviy iqtisodiyot” fanining predmetlararo o’zaro aloqadorligiga ta’rif bering:

7-topshiriq. “Mintaqaviy iqtisodiyot”da quyidagi tadqiqot yo’nalishlarini tahlil qiling.

8-topshiriq. “Mintaqaviy iqtisodiyot” fanining vazifalarini yozing.

2- mavzu. Iqtisodiyot tarmoqlarini hududiy tashkil qilishning ilmiy asoslari

Reja

1. Mintaqaviy iqtisodiyotda joylashtirish muammolari
2. Iqtisodiyotni hududiy tashkil qilish va joylashtirish omillari
3. Ishlab chiqarishni hududiy tashkil etishning mohiyati va asosiy shakllari
4. Ishlab chiqarishni hududiy tashkil etish

Mintaqaviy iqtisodiyotda joylashtirish muammolari, uning asosiy omillari va qonuniyatlari, ishlab chiqarish kuchlarini joylashtirish tamoyillari, ishlab chiqarishni hududiy tashkil etishning mohiyati va asosiy shakllari. Mintaqada joylashtirish omillarini baholash. Mintaqalarning tabiiy va iqlim sharoitlari. Joylashtirishda A.Lyosh g'oyasi. Joylashtirishda yerdan foydalanish masalalari. Ishlab chiqarishni hududiy tashkil etish.

1-topshiriq. Savollarga javob bering va jadvalni to'ldiring.

№	Savollar	Javoblar
1.	Mintaqada joylashtirish omillarni baholashda nimalar hisobga olinishi zarur?	
2.	Joylashtirish nazariyasi asoschilaridan Avgust Lyosh joylashtirishda differensial tabiiy resurslarni bir tekisda taqsimlanishini hisobga olib, qanday fikr-mulohazalarni aytib o'tadi?	
3.	Joylashtirishda A.Lyosh tomonidan ishlab chiqilgan abstrakt modelda joylashtirish hududini aniqlashda qanday jihatlarni ajratib ko'rsatadi?	
4.	Mintaqaviy iqtisodiyotda joylashtirish muammolarini o'rganishda qanday muhim jihatlar hisobga olinishi zarur?	

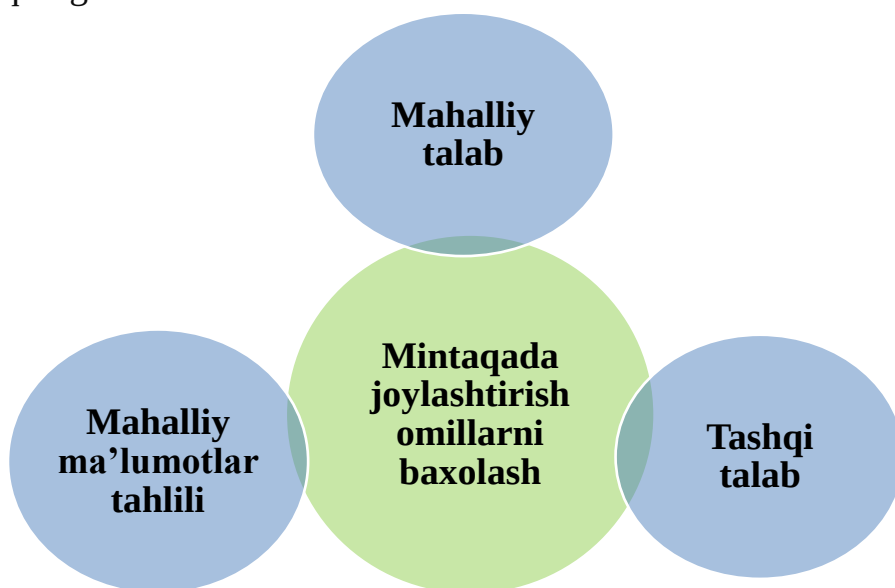
2-topshiriq. Ishlab chiqarishni joylashtirishning nazariyyondashuvlarini yaratgan olimlar hamda ularning g'oyalarini qisqacha yoritib.

№	Nazariyachi olimlar	G'oyalari
1.	F.Perru	
2.	YU.Tyunen	
3.	A.Lyosh	
...	Kristoller	

3-topshiriq. Ishlab chiqarishni joylashtirishning umumiy qonuniyatlarini tahlil qiling.

4-topshiriq. Mintaqada joylashtirish omillarini baholash talablarini tahlil qiling.

5-topshiriq. Qishloq xo'jaligi tarmoqlarini joylashtirish va rivojlantirishga qanday omillar ta'sir ko'rsatadi, ularni tavsiflang va quyidagi jadvalni to'ldiring.

Qishloq xo'jaligi tarmoqlarini joylashtirish va rivojlantirishga ta'sir ko'rsatadigan omillar	

6-topshiriq. Test topshiriqlarini yeching.

Ishlab chiqarishni joylashtirishning nazariy yondashuvlari dastlab nechanchi yiilarda rivojlandi?

a) XIX asrlarning 20-30 yillarida

б) XIX asrlarning 40-80 yillarida

в) XX asrlarning 80-90 yillarida

г) XX asrlarning 45-70 yillarida

7-topshiriq. Agar ishlab chiqarish obyektlari hududning imkoniyati va sharoitini hisobga olmasdan joylashtirilsa, qanday oqibatlarga olib kelishi mumkin? Oqibatlarni tavsiflang.

Oqibatlari

3-mavzu. Mintaqaviy siyosatning mazmuni, tamoyillari va maqsadi

Reja

1. Mintaqaviy siyosat nima?
2. Mintaqaviy siyosat nazariyasi.
3. Mintaqaviy siyosatning AQSh tajribasi.
4. Mintaqaviy iqtisodiyot tamoyillari, subyektlari, dastaklari.
5. O'zbekiston Respublikasida olib borilayotgan mintaqaviy siyosat.

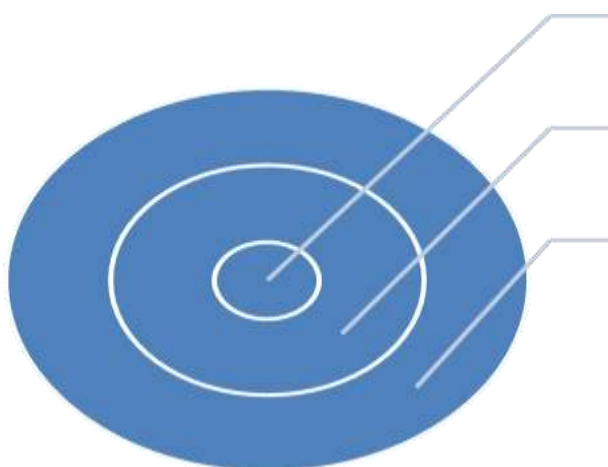
Mintaqaviy siyosatni yuritishning asosiy dastaklari. Rivojlangan mamlakatlarda mintaqaviy siyosatning roli. Mintaqaviy siyosatning asosiy vazifalari va tamoyillari. Jahon mamlakatlarida mintaqaviy siyosatning yuritilishi va uning asosiy dastaklari. Mintaqaviy iqtisodiyot siyosatining pirovard maqsadi. Mintaqaviy siyosat obyektlari. Mintaqaviy siyosatning asosiy metodlari. Mintaqaviy siyosatning zaruriyati. Mintaqaviy siyosatning mohiyati.

1-topshiriq. Ishlab chiqarishni joylashtirish g'oyalarini nemis olimlari tomonidan rivojlantirilganligini quyidagi jadvalda izohlang.

A. Veber	
V. Kristaller	
A. Lyosh	
I. Tyunen	

2-topshiriq. I. Tyunen halqasini izohlang? Shahar atrofi xo'jaliklarida joylashgan qishloq xo'jaligi tarmoqlarini halqalarga joylashtirib yozing:

Shahar

3-topshiriq. Mintaqaviy siyosatning asosiy metodlari qaysilar?

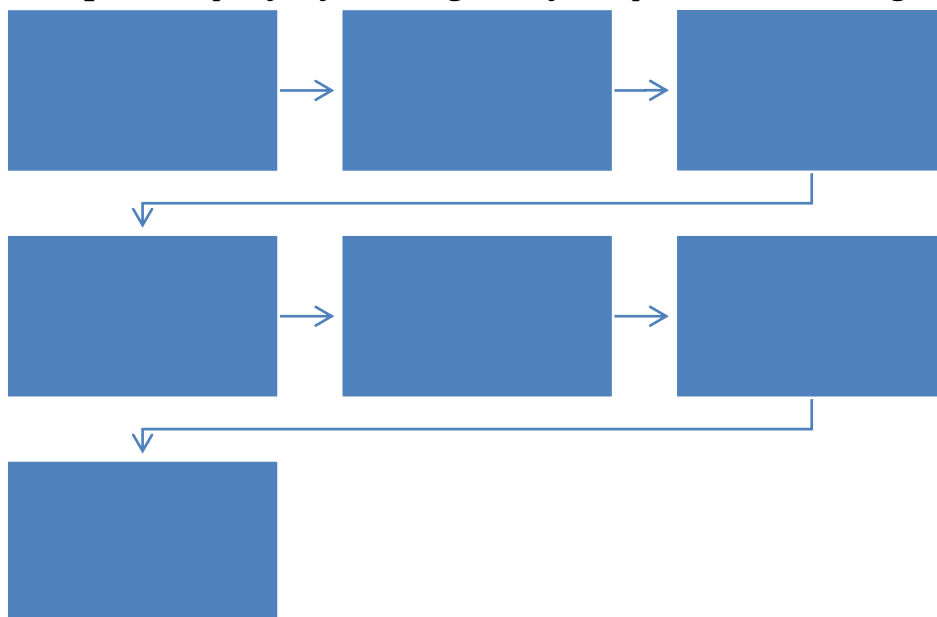
A diagram consisting of four blue rectangular boxes arranged in a descending staircase pattern. Each box is connected to the one below it by a grey arrow pointing downwards.

4-topshiriq. Mintaqaviy siyosatning maqsadi:

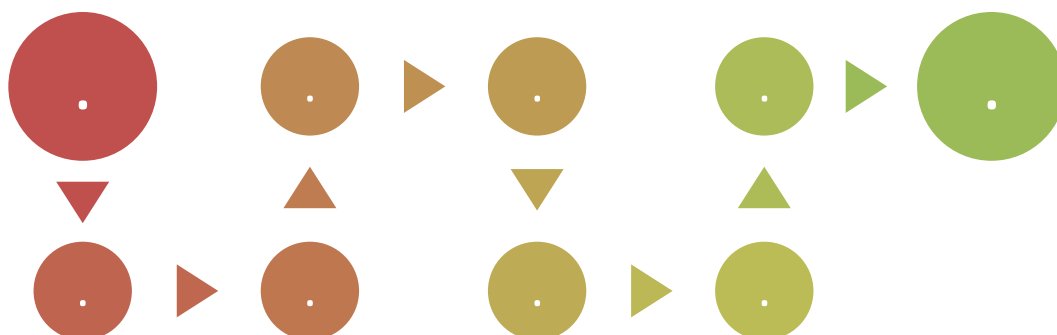
A list of four numbered items, each with a blue arrow-shaped icon on the left and a white rectangular input field on the right.

- 1
- 2
- 3
- 4

5-topshiriq. Mintaqaviy siyosatning asosiy maqsadlarini izohlang.

6-topshiriq. Respublikamizda o'ziga xos chegaraga yaqin o'ringa ega bo'lgan qishloq tumanlarini yozib chiqing.

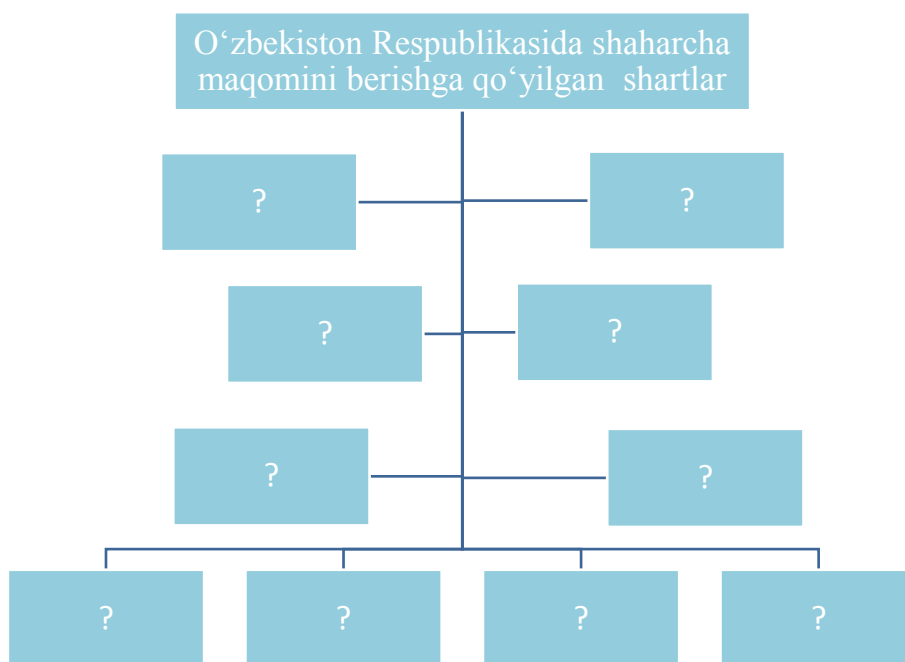
4-mavzu. Urbanizatsiya va aholi manzilgohlari

Reja:

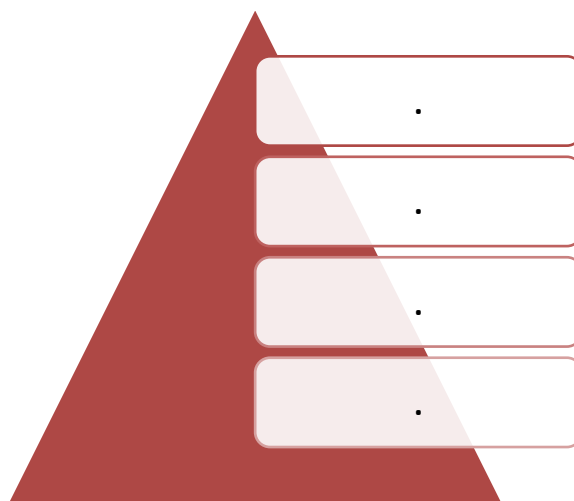
1. Mintaqaviy iqtisodiyotda «joylashtirish» tushunchasi.
2. Ishlabchiqarishva ijtimoiy tizimlarni joylashtirishdagi omillar va shart-sharoitlar.
3. Mintaqalarning rivojlanishida shaharlarning roli.
4. O'zbekistonda urbanizatsiya jarayoni va yashash manzilgohlari.

Urbanizatsiya jarayoni haqida tushuncha. Hududlar iqtisodiyotining ixtisoslashuvi. Shahar hosil qiluvchi omillarning vujudga kelishida urbanizatsiya jarayonining ahamiyati. Mintaqalar iqtisodiyoti va uning tarkibiy tuzilishida shaharlarning roli. Yirik shaharlar va shahar aglomeratsiyalari, ularning hudud ijtimoiy-iqtisodiy salohiyatining yuksalishidagi ro'li.

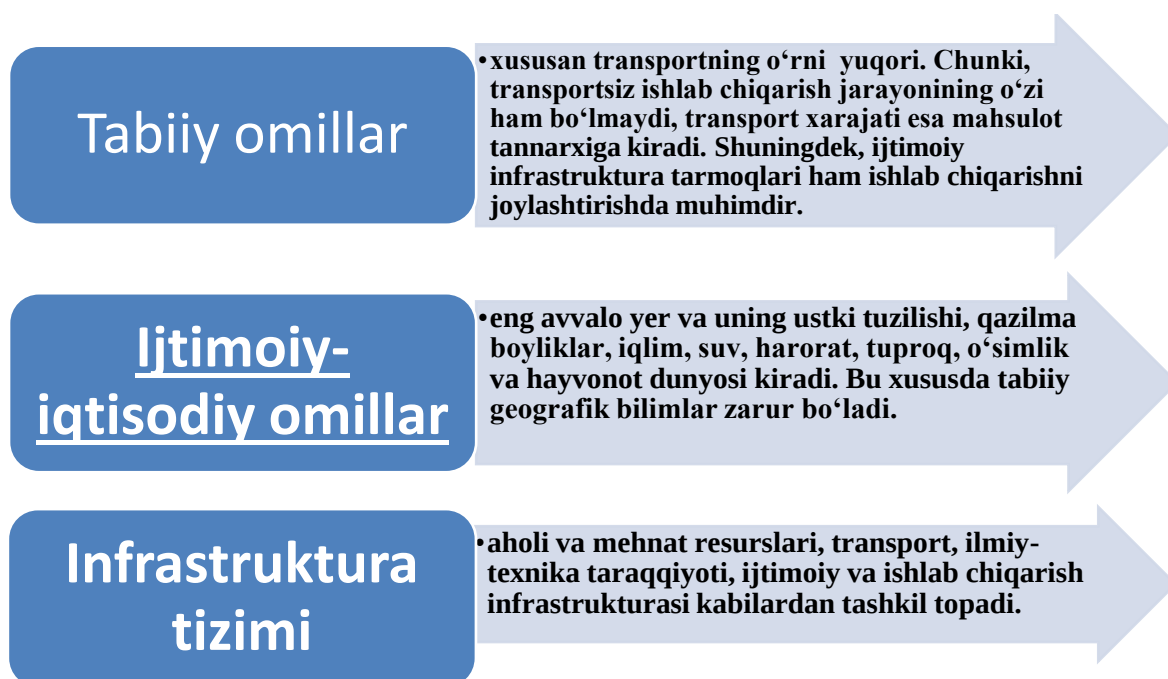
1-topshiriq. Respublikamizda shaharcha maqomini olish uchun aholi manzilgohlari qanday shartlarga javob berishi kerak?

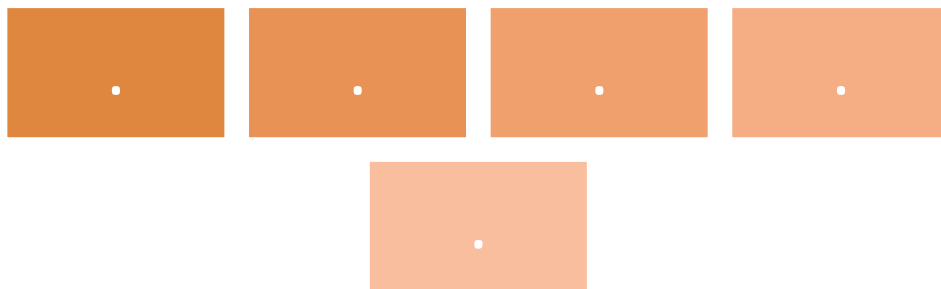
2-topshiriq. Ishlab chiqarish kuchlarini tashkil qilish shakllarini ta'riflang va misollar keltiring.

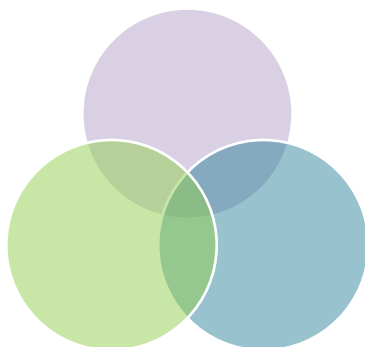
3- topshiriq. Berilgan ta'riflarning mosini joylashtiring.

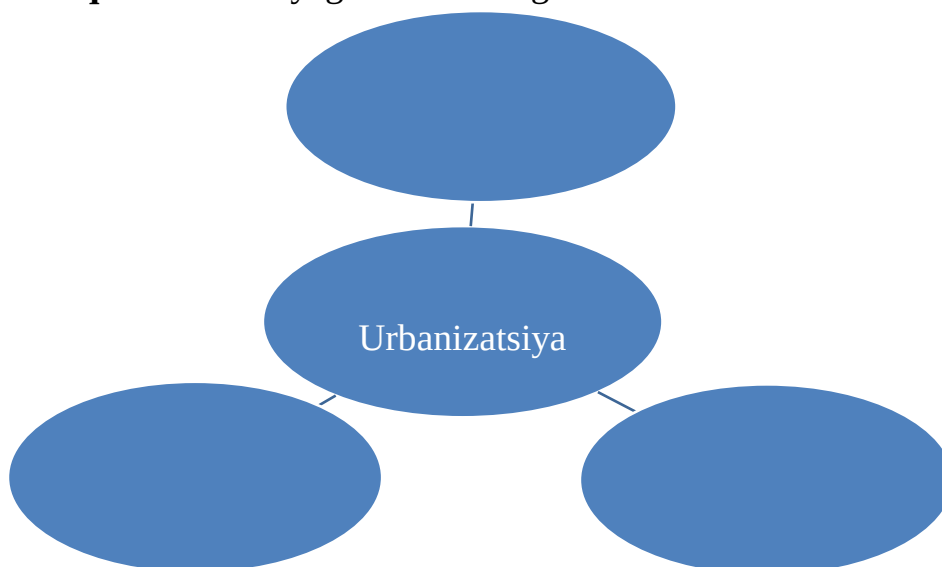
4-topshiriq. Ishlab chiqarishni hududiy tashkil qilish majmualarini yozib chiqing.

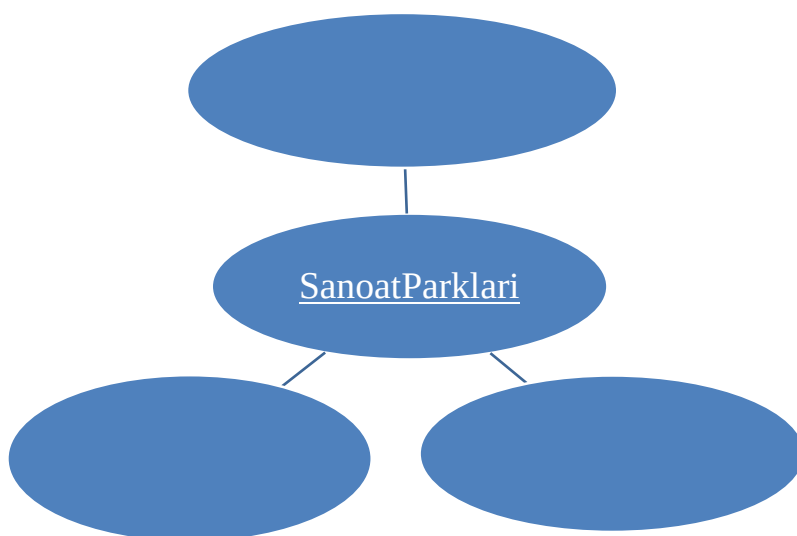
5-topshiriq. Jahon urbanizatsiyasiga qaysi xususiyatlar xos? Javobni ushbu doirachalarga joylashtiring.

6-topshiriq. Urbanizatsiyaga ta'rif bering:

7-topshiriq. Sanoat parklariga misol keltiring:

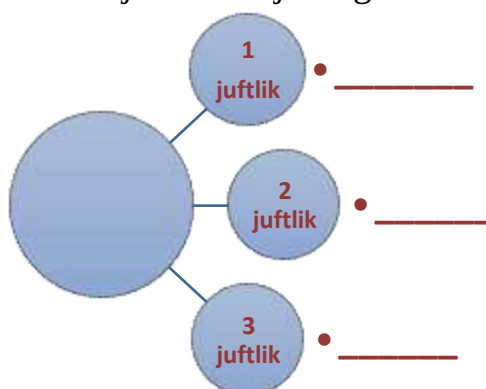
5-mavzu. Minataqalarning iqtisodiy salohiyatini o`rganish muammolari

Reja

1. Mintaqalarni o`rganishdagi nazariy yondashuvlar.
2. O`zbekiston mintaqalarning iqtisodiy salohiyati
3. Respublika hududlari iqtisodiy salohiyatining tasnifi.
4. Mintaqalarni o`rganishdagi metodologik yondashuvlar.

Mintaqalarning ijtimoiy - iqtisodiy rivojlanishini tartibga solishning asosiy dastaklari. Mintaqalarni o`rganishdagi nazariy va uslubiy yondashuvlar. Respublika hududlari iqtisodiy salohiyatining tasnifi. O`zbekiston hududlarining qazilma boyliklariga baho berish. Mintaqalarni o`rganishdagi metodologik yondashuvlar.

1-topshiriq. Mintaqalarni o`rganishning antinomik tavsifdagi olti xil metodologik yondashuvlarni mos ravishda uch juftlikka ajrating.

2-topshiriq. Iqtisodiy salohiyatning asosiy elementlarini (unsurlarini) ko`rsating.

3- topshiriq. Mamlakat mintaqalarini iqtisodiy salohiyatiga ko`ra guruhlang va asoslab bering.

Guruhlar	Indekslar	Mintaqalar nomi
I		

II		
III		

4—topshiriq.

O'zbekiston mintaqalarining iqtisodiy o'sishida tabiiy-iqtisodiy salohiyatiga baho bering.

«3» - iqtisodiy o'sishga dastlabki sharoit yaratib beradi; «2» - kuchli ta'sir etadi; «1» - ta'sir ko'rsatadi; «0» - ta'sir ko'rsatmaydi.

Mintaqalar	Ishlab chiqarish salohiyati	Infratuzilmaviy salohiyat	Investitsiya salohiyati	Institutsional salohiyat	texnik-texnologik salohiyat	innovatsion salohiyat	Mehnat resurslari salohiyati	mineral xomashyo salohiyati	yer va suv resurslari	rekreatsion resurslari
QRR										
Andijon										
Buxoro										
Jizzax										
Qashqadaryo										
Navoiy										
Namangan										
Samarqand										
Surxondaryo										
Sirdaryo										
Toshkent										
Farg'ona										
Xorazm										
Toshkent sh.										

5-topshiriq.

Testlar

1. **Mintaqa iqtisodiy salohiyatining tarkibiy unsurlari qaysi javobda berilgan?**
 - A. Ishchi kuchi salohiyati, ishlab chiqarish, innovatsiya;
 - B. Mineral xom ahsyo, infratuzilma, mehnat, ishlab chiqarish, innovatsiya;
 - C. Tabiiy resurslar, infratuzilma, innovatsiya;
 - D. Mehnat resurslari, infratuzilma, innovatsiya.
2. **Mintaqa mehnat resurslari salohiyatini baholash qaysi ko'rsatkichlarga asoslanadi?**
 - A. Bandlik ko'rsatkichlari;
 - B. Ta'lim darajasi;
 - C. Miqdor va sifat ko'rsatkichlari;
 - D. Mehnat unumdorligi.
3. **O'zbekistonda mintaqalar iqtisodiyoti raqobatdoshligini oshirishda qaysi omillar muhim rol o'ynaydi?**
 - A. Ishlab chiqarish omillari;
 - B. Investitsiya va ishlab chiqarish samaradorligi;
 - C. Erkin iqtisodiy zonalar va hududiy ishlab chiqarish klasterlari;
 - D. Sanoat ishlab chiqarishi va eksport salohiyati.
4. **Mintaqa iqtisodiy salohiyatining tarkibiy unsurlari qaysilar?**
 - A. Mehnat resurslari salohiyati;
 - B. Ilm-fan, texnika-texnologiya, tabiiy-iqtisodiy salohiyat;
 - C. Tabiiy resurslar;
 - D. Mehnat resurslari.
5. **Qashqadaryo viloyatida qanday gaz konlari mavjud?**
 - A. Shimoliy Olamushuk, Xartum;
 - B. Sho'rtan, Ko'kdumaloq;
 - C. Xo'jaobod, Xo'jausmon;
 - D. Ko'kdumaloq, Xauzak.
6. **O'zbekistonning asosiy qora va rangli metallurgiya mintaqalarini ko'rsating.**
 - A. Bekobod, Chirchiq, Termiz, Samarqand;
 - B. Bekobod, Olmaliq, Navoiy, Chirchiq;
 - C. Bekobod, Angren, Olmaliq, Samarqand;
 - D. Bekobod, Urganch, Navoiy, Jizzax.
7. **Nisbiy samaradorlikning integral ko'rsatkichlari o'zgarishi nimaga olibkeladi?**
 - A. uchinchi guruh ikkinchi guruhga aylanadi;

- B. uchinchi guruh to`rtinchi guruhga aylanadi;
- C. ikkinchi guruh uchinchi guruhga aylanadi;
- D. birinchi guruh to`rtinchi guruhga aylanadi.

8.Kuzatuvlar nisbiy samaradorlikning integral ko`rsatkichlari qaysi viloyatlarda boshqa mintaqalarga nisbatan yaxshi ekanligini ko`rsatdi?

- A. Jizzax va Namangan;
- B. Toshkent va Jizzax;
- C. Samarqand va Xorazm;
- D. Qashqadaryo va Surxondaryo.

9.Hududlar ijtimoiy

iqtisodiy rivojlanish darajalariga bevositata`sir ko`rsatuvchi omilni aniqlang ?

- A. Hududlar iqtisodiy salohiyati;
- B. Hududlardagi aholining bandlik ko`rsatkichi;
- C. Hududlarda yerlarning unumdorlik darajasi;
- D. Hududlardagi ijtimoiy yordam.

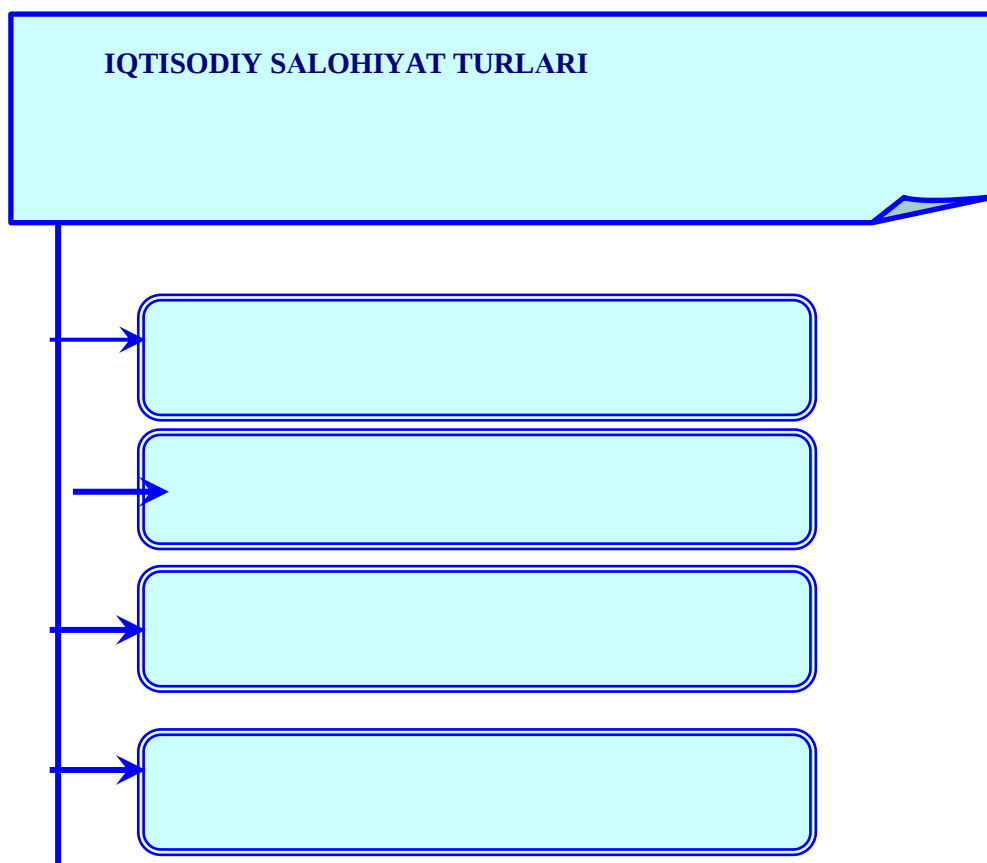
10.Turli geografik fenomenlarning hududiy evolyutsiyasidagi yagona ritm(marom)ni aniqlashda samarali hisoblanadigan yondashuvni aniqlang.

- A. Topotsentrik yondashuv;
- B. Finalizm yondashuvi;
- C. Funksional yondashuv;
- D. Kauzal yondashuv.

6-topshiriq.O`zbekiston hududlarini iqtisodiy salohiyatiga ta`sir etuvchi omillar klasterini tuzing.

<i>O`zbekiston iqtisodiy hududlari</i>	<i>Ta`sir etuvchi omillar</i>	<i>Xulosa</i>
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		

7-topshiriq. Iqtisodiy salohiyat turlarini aniqlang va ularga ta`rif bering.

6-mavzu. Mintaqalarni barqaror ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish strategiyalari

Reja:

1. Hududiy rivojlantirish strategiyalarini ishlab chiqish zaruriyati.
2. Mintaqalarning rivojlanish konsepsiyalari va asosiy tamoyillari.
3. Strategiyalarni amalga oshirishning asosiy mexanizmlari.
4. Mintaqalarining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishidagi va tabiiy-iqtisodiy salohiyatidagi farqlar.

Mintaqalarni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish strategiyasining tarkibiy qismlari. Strategiyalarni ishlab chiqish vazifalari. Mintaqalar strategiyasining bajaralishini baholash va monitoringini tashkil etish. Mamlakatimiz mintaqalarining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishidagi va tabiiy-iqtisodiy salohiyatidagi farqlar. O'zbekiston hududlarini ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish strategiyalarini ishlab chiqish amaliyoti.

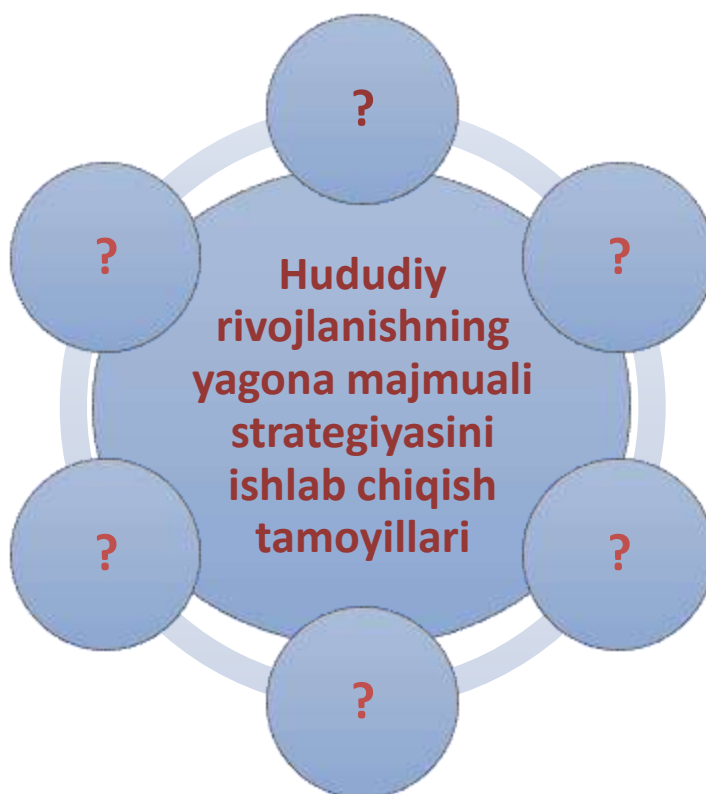
1-topshiriq. O'zbekiston mintaqalarining rivojlanish strategiyasi konsepsiyalarini shakllantirish sxemasini to'ldiring

2-topshiriq. Strategiyalarni amalga oshirishning asosiy mexanizmlari nimalardan iborat? Izohlang.

3-topshiriq. Hududiy rivojlanishning yagona majmuali strategiyasini ishlab chiqish tamoyillarini ko'rsating.

4-topshiriq.

Testlar.

1.Mintaqa iqtisodiyoti tarkibiy tuzilmasini strategik tahlil qilish yo'nalishlari qaysi javobda berilgan?

- A. Mintaqa iqtisodiyotida tarkibiy o'zgarishlarga baho berish;
- B. Mintaqa iqtisodiyoti tarmoqlarining rivojlanish darajasini tahlil qilish;
- C. Hududiy nomutanosibliklarni aniqlash;
- D. Mintaqa iqtisodiyotida mavjud tahdidlarni va istiqbolida rivojlantirish imkoniyatlarini baholash.

2.Mintaqalarning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish strategiyalari nima maqsadda ishlab chiqiladi?

- A. Mintaqalarning muammolari, rivojlantirish imkoniyatlarini aniqlash;
- B. Strategik rejalashtirish;
- C. Prognozlashtirish;
- D. Ustuvor rivojlantirish yo'nalishlarini aniqlash, hududiy dasturlarni ishlab chiqish.

3.Quyidagilarning qaysibiri strategik rejalashtirishga hosbo'lgan tadbirlar hisoblanadi?

- A. Uzoq muddatli istiqbolga mo'ljallangan dasturlarni ishlab chiqish, belgilangan vazifalarni resurslar hajmi va tarkibi bilan bog'lash;
- B. Biryilgachabo'lgan faoliyat yo'nalishlarini belgilash;
- C. Biznes rejani ishlab chiqish, qisqa muddatli davrga mo'ljallangan chora-tadbirlarni amalga oshirish;
- D. Maqsadli dasturlarni ishlab chiqish.

4. Strategik rejalashtirishda foydalaniladigan metodlarni aniqlang.

- A. Strategik tahlil va modelashtirish;
- B. Taqqoslash va tizimli tahlil;
- C. Tahlil qilish va sintez;
- D. Normativ va balans.

5. Mintaqa iqtisodiyoti tarkibiy tuzilmasini strategik tahlil qilish yo'nalishlari qaysi javobda keltirilgan ?

- A. Iqtisodiyotda tarkibiy o'zgarishlarga baho berish;
- B. Iqtisodiyot tarmoqlarining rivojlanish darajasini tahlil qilish;
- C. Makroiqtisodiy nomutanosibliklarni aniqlash;
- D. Iqtisodiyotda mavjud tahdidlarni va istiqbolida rivojlantirish imkoniyatlarini baholash.

6.Mintaqa iqtisodiyoti boshqaruvini tashkil etish vazifalari qaysi javobda keltirilgan?

- A. Rag'batlantirish;

- B. Ragʻbatlantirishvamuvofiqlashtirish;
- C. Nazoratqilish;
- D. Tartibgasolishvanazoratqilish.

7. Oʻzbekistonda strategik rejalashtirishni qaysi davlati dorasida amalga oshiradi?

- A. Moliyavazirligi;
- B. Davlatstatistikaqoʻmitasi;
- C. Prognozlashtirishvamakroiqtisodiytadqiqotlarinstituti;
- D. Iqtisodiyotvazirligi.

8. Strategik rejalashtirishga xosboʻlgan jarayonlarini aniqlang.

- A. Prognozlashtirish;
- B. Dasturlashtirish;
- C. Loyihalashtirish;
- D. Barchajavoblartoʻgʻri.

9. Mintaqalar iqtisodiyotining rivojlantirish dasturlarini ishlab chiqishda qaysi tadqiqot usullaridan foydalaniladi ?

- A. Strategik tahlil va modellashtirish;
- B. Taqqoslash va tizimli tahlil;
- C. Tahlil qilish va sintez;
- D. Normativ va balans.

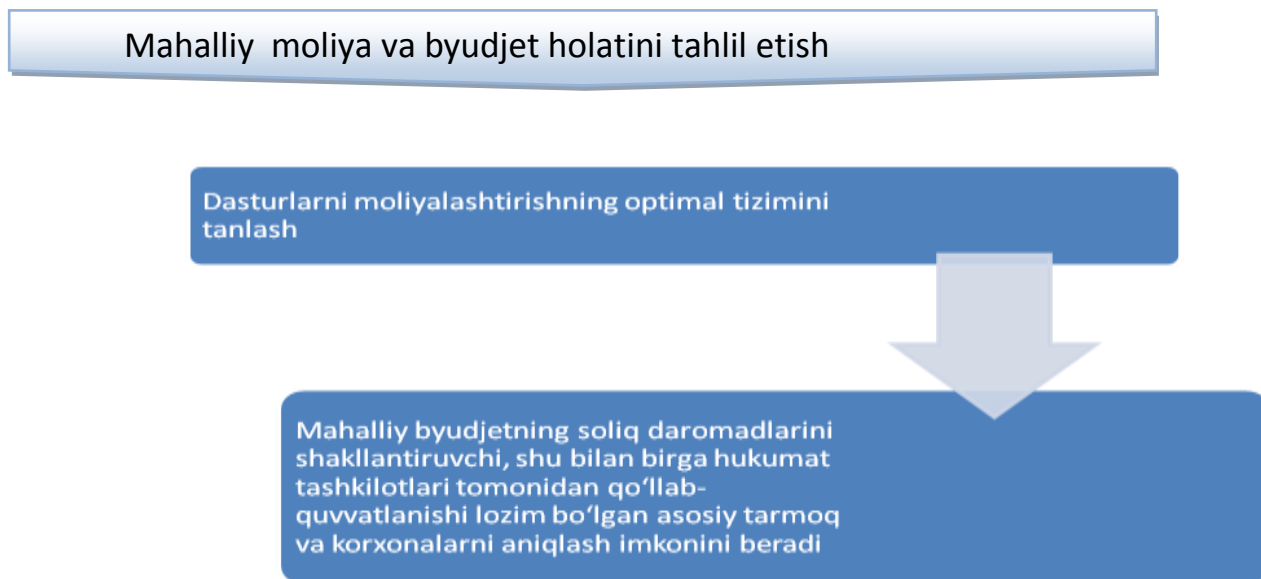
10. Mintaqa ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish dasturlari va strategiyalarini amalga oshirishning muhim mexanizmlarini aniqlang.

- A. Resurs taʼminoti vamoliyalashtirish manbaalari;
- B. Resurs taʼminoti va taqsimoti;
- C. Resurs taqsimoti va moliyalashtirish taʼminoti;
- D. Moliyalashtirish manbalari va taqsimoti.

5-topshiriq. Hududiy rivojlanish strategiyasining bosh maqsadi mamlakatning barcha mintaqalarini majmuali ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish asosida aholi turmush darajasini oshirish va mamlakatning iqtisodiy oʻsishi uchun sharoit yaratishdan iborat. Mazkur maqsadni amalga oshirish uchun qaysi vazifalar hal etilishi talab etiladi?

<i>Vazifalar</i>	<i>Ahamiyati</i>	<i>Xulosa</i>

6-topshiriq. Mahalliy moliya va byudjet holatini tahlil etish yordamida qanday natijaga erishiladi?

7-topshiriq. Strategiyalarni amalga oshirishning asosiy mexanizmlari quyidagilardan tashkil topadi:

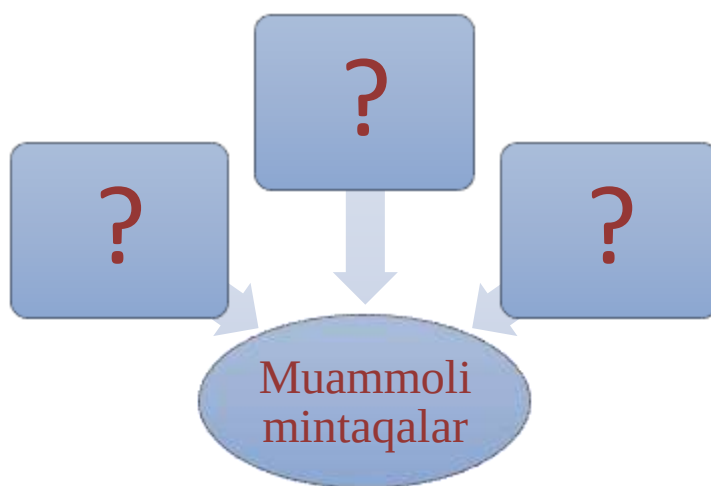
7-mavzu. Hududiy rivojlanish strategiyalarini ishlab chiqishning xorij tajribalari

Reja:

1. AQSh tajribasida hududiy rivojlantirish strategiyalarini amalga oshirish amaliyoti.
2. Sharqiy va G'arbiy Yevropa hududlarida "Tenglashtirish siyosati"ning mazmunmohiyati.
3. MDH mamlakatlari tajribasida strategiyalarni ishlab chiqish jarayonini tashkil etish.
4. Mamlakatni hududiy rivojlantirish strategiyasining ustuvor yo'nalishlari.

Jahon tajribasida strategiyalarni ishlab chiqishni tashkil etish va uning vazifalari. AQShda hududiy rivojlantirish strategiyalarini ishlab chiqish amaliyoti. Strategiyalarni ishlab chiqishning asosiy bosqichlari. Sharqiy va G'arbiy Evropada tenglashtirish siyosatining mohiyati. Mamlakatni hududiy rivojlantirish strategiyasining ustuvor yo'nalishlari. Mintaqaviy klasterlarni tashkil etish.

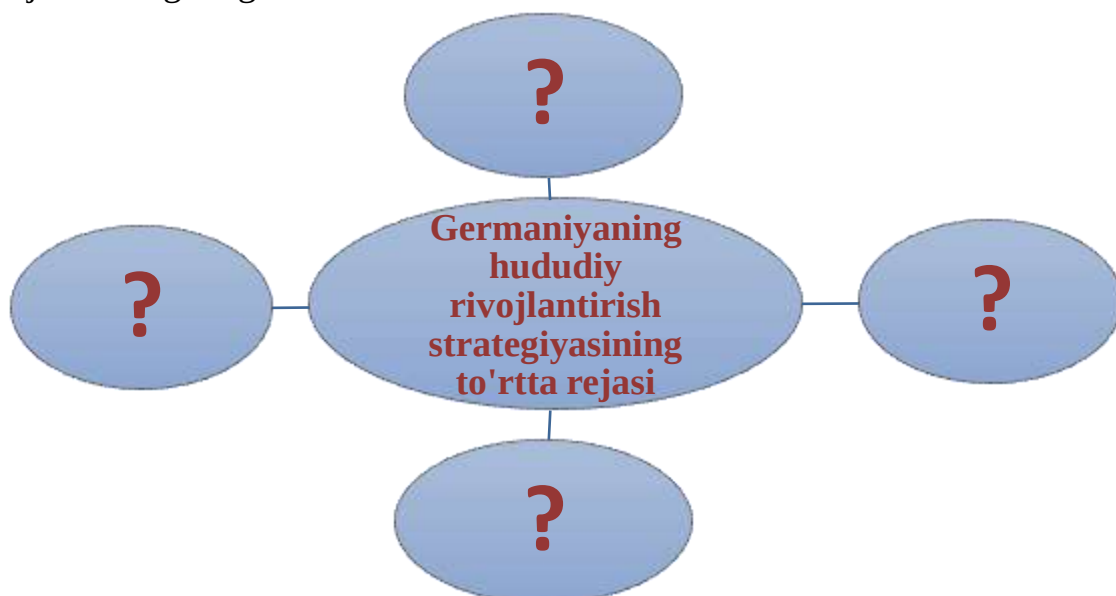
1-topshiriq. AQSh mintaqaviy rivojlanish dasturlari "Hududiy rivojlanish" yoki hududlarga iqtisodiy yordam ko'rsatish va "aholi turmush farovonligini oshirish"ga yo'naltirilgan muammoli mintaqalarni ajrating.

2-topshiriq. Davlatning (AQShning) asosiy hududiy siyosati shakllariga nimalar kiradi?

3-topshiriq. Germaniyaning hududiy rivojlantirish strategiyasi birinchi navbatda mamlakatning iqtisodiy taraqqiyotini ko'zda tutadi. Ushbu siyosatning hududlar tabiiy resurslaridan samarali va oqilona foydalanishni ko'zda tutuvchi to'rt darajasini belgilang.

4-topshiriq.

Testlar

1. **Quyidagilarning qaysi biri strategik rejalashtirishga xos bo'lgan tadbirlar hisoblanadi?**
 - A. Uzoq muddatli istiqbolga mo'ljallangan dasturlarni ishlab chiqish, belgilangan vazifalarni resurslar hajmi va tarkibi bilan bog'lash;
 - B. Bir yilgacha bo'lgan faoliyat yo'nalishlarini belgilash;
 - C. Biznes-rejani ishlab chiqish, qisqa muddatli davrga mo'ljallangan chora-tadbirlarni amalga oshirish;
 - D. Maqsadli dasturlarni ishlab chiqish.
2. **Strategik rejalashtirishda foydalaniladigan metodlarni aniqlang:**
 - A. Strategik tahlil va modellashtirish;
 - B. Taqqoslash va tizimli tahlil;
 - C. Tahlil qilish va sintez;
 - D. Normativ va balans.
3. **Mintaqalarning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini strategik rejalashtirishda foydalaniladigan ko'rsatkichlariga qanday talablar qo'yiladi?**
 - A. Dastur va prognoz ko'rsatkichlarning mos kelishi;
 - B. Ko'rsatkichlar tizimining son jihatidan chegaralanganligi;
 - C. Loyiha prognoz ko'rsatkichlarining bajarilishi;
 - D. Statistika ko'rsatkichlarining mos kelishi.
4. **Strategik rejalashtirishga xos bo'lgan jarayon qaysi javobda keltirilgan?**
 - A. Prognozlashtirish;
 - B. Dasturlashtirish;
 - C. Loyihalashtirish;
 - D. Tahlil qilish.
5. **Sust rivojlangan hududlar qatorini toping:**
 - A. Qoraqalpog'iston Respublikasi, Jizzax;
 - B. Xorazm, Andijon;
 - C. Namangan, Toshkent;
 - D. Samarqand, Jizzax.
6. **Mamlakat va mintaqalar o'rtasidagi raqobatga bevosita ta'sir etuvchi yo'nalishni aniqlang.**
 - A. Mintaqaviy hokimiyatning raqobatdoshligi;
 - B. Mintaqaning inson salohiyati;
 - C. Mintaqa xo'jaligini tashkil etish tizimi va biznes;
 - D. Hamma javoblar to'g'ri.
7. **Mintaqalarni rivojlantirish strategiyalarining asosiy vazifasini aniqlang.**
 - A. Raqobatdoshlikni ta'minlash;

- B. Moddiy ta'minot;
- C. Ijtimoiy sohani rivojlantirish;
- D. Yer unumdorligini oshirish.

8. Bugungi kunda industrial klasterlarning hududlar uchun ahamiyatini aniqlang?

- A. Hududlarning innovatsion salohiyatini oshiradi;
- B. Xalqaro raqobatdoshlikni mustahkamlaydi;
- C. Yangi avlod yuqori texnologiyalari sanoatini rivojlantiradi;
- D. Hamma javoblar to'g'ri.

9. Yaponiyada hududiy rivojlantirish strategiyasining asosiy tamoyilini aniqlang:

- A. Bozor mexanizmlari asosida iqtisodiy faollikni rag'batlantirish, qonuniy tartibga solish va muvofiqlashtirish;
- B. Xalqaro raqobatdoshlikni mustahkamlash;
- C. Hududning ishlab chiqarish salohiyatini oshirish;
- D. Innovatsion g'oyalarga urg'u berish.

10. Sharqiy va G'arbiy Yevropa hududlarini barqaror rivojlantirish asosida aholi turmush tarzini muvofiqlashtirish, infratuzilma tarmoqlarini takomillashtirish, chegaradosh hududlarni, qishloqlar hamda qoloq hududlarni rivojlantirish siyosati nima deb ataladi?

- A. Tenglashtirish siyosati;
- B. Rejalashtirish siyosati;
- C. Hududiy rivojlanish siyosati;
- D. Hamma javoblar to'g'ri.

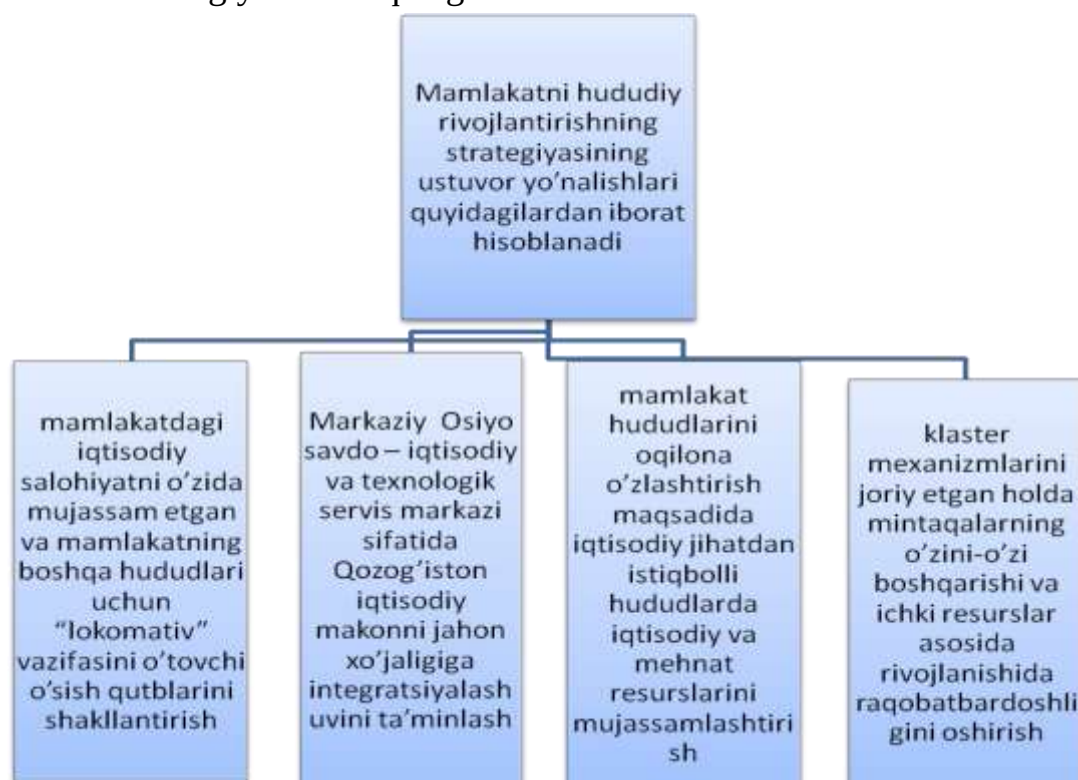
5-topshiriq. Mamlakatni hududiy rivojlantirish strategiyasining ustuvor yo'nalishlarini ko'rsating, uning dolzarbligi va ahamiyatini asoslab bering.

<i>Ustuvor yo'nalishlar nimalardan iborat</i>	<i>Dolzarbligi</i>	<i>Ahamiyati</i>

6-topshiriq. «Blis-so`rov» savollariga javob bering, jadval so`rov vaqtida to`ldiriladi.

№	Savollar	Javoblar
1.	Mintaqaviy iqtisodiyot fanining mazmun mohiyati	
2.	Mintaqaviy iqtisodiyot fanining predmeti va obykti	
3.	Mintaqaviy iqtisodiyot fanining tadqiqot metodlari va asosiy tushunchalari	
4.	Mintaqaviy iqtisodiyotning shakllanish davri va uning boshqa fanlar bilan aloqasi	

7-topshiriq.Quyida berilgan sxemaga asosanib mamlakatimiz hududlarini rivojlantirish strategiyasini aniqlang.

8- mavzu: Mintaqalarda byudjet tizimi va uning asosiy vazifalari

Reja

1. Mintaqa byudjeti va uning tarkibi.
2. Hududiy rivojlantirish byudjetlari
3. Mintaqaning byudjet tizimini shakllantirishning asosiy tamoyillari
4. Mintaqada moliyaviy munosabatlarning boshqaruvidagi asosiy vazifalar

Mintaqalarda byudjet munosabatlarining mohiyati va uning vazifalari. Mintaqaning byudjet tizimi, mintaqalar rivojlanishida mahalliy byudjetning roli. Mintaqaviy byudjetning vazifalari. Mintaqaning byudjet tizimini shakllantirishning asosiy tamoyillari. Mintaqa byudjetining asosiy daromad manbalari. Hududiy rivojlantirish byudjetlari. Mahalliy byudjetlarning o'ziga xos xususiyatlari. Mintaqada moliyaviy munosabatlarning boshqaruvidagi asosiy vazifalar.

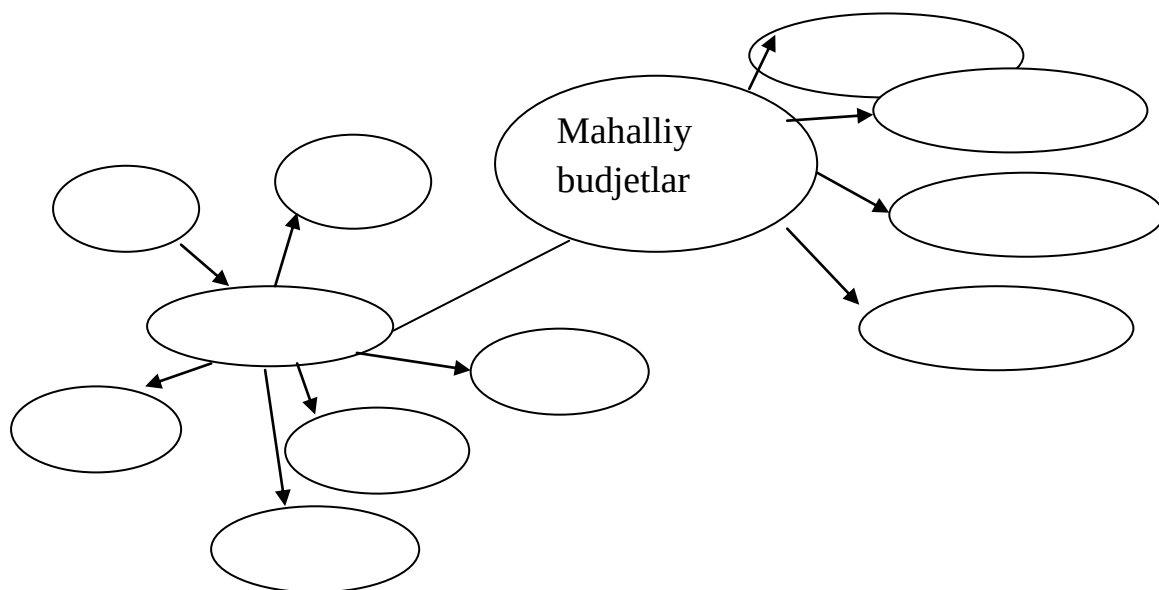
1-topshiriq. Budjet tizimining asosiy vazifalarini sanab o'ting:

1	• ?
2	• ?
3	• ?
4	• ?
5	• ?

2-topshiriq. Mintaqa budjet tizimini shakllantirishning asosiy tamoyiliga ta'rif bering.

Mintaqa budjet tizimini shakllantirish tamoyili	
---	--

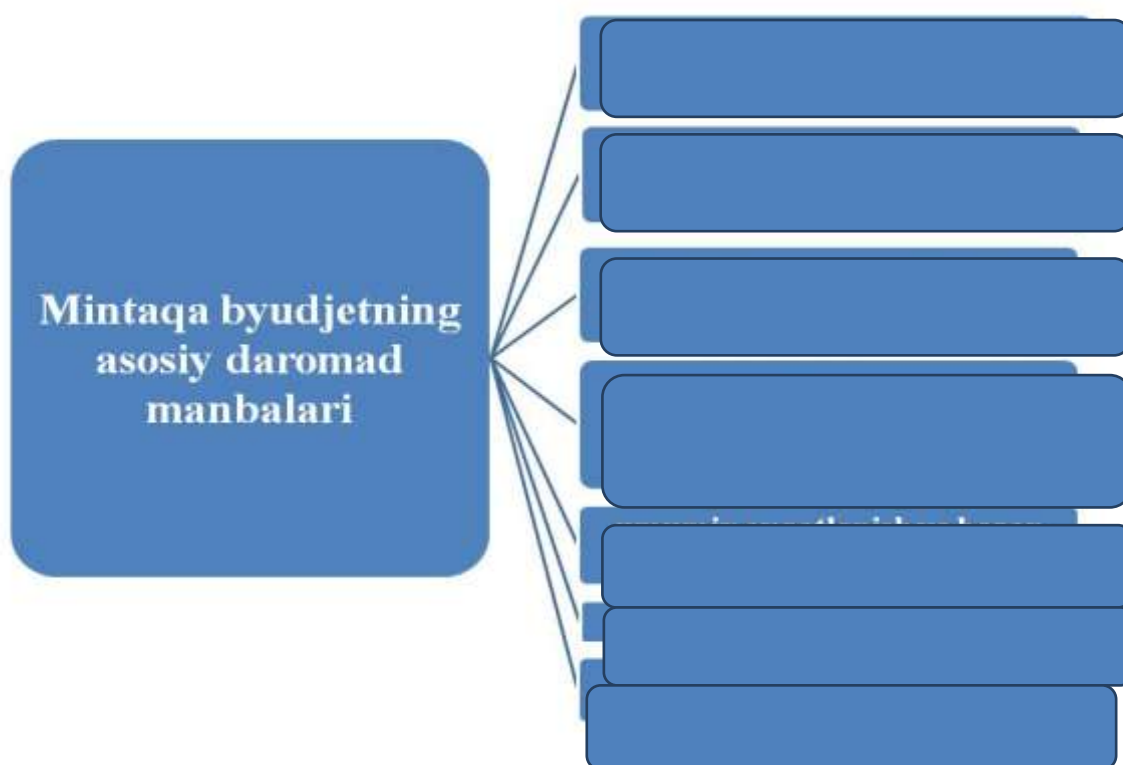
3-topshiriq. Mahalliy budjetlardan moliyalashtiriladigan tadbirlar klasterini to'ldiring.

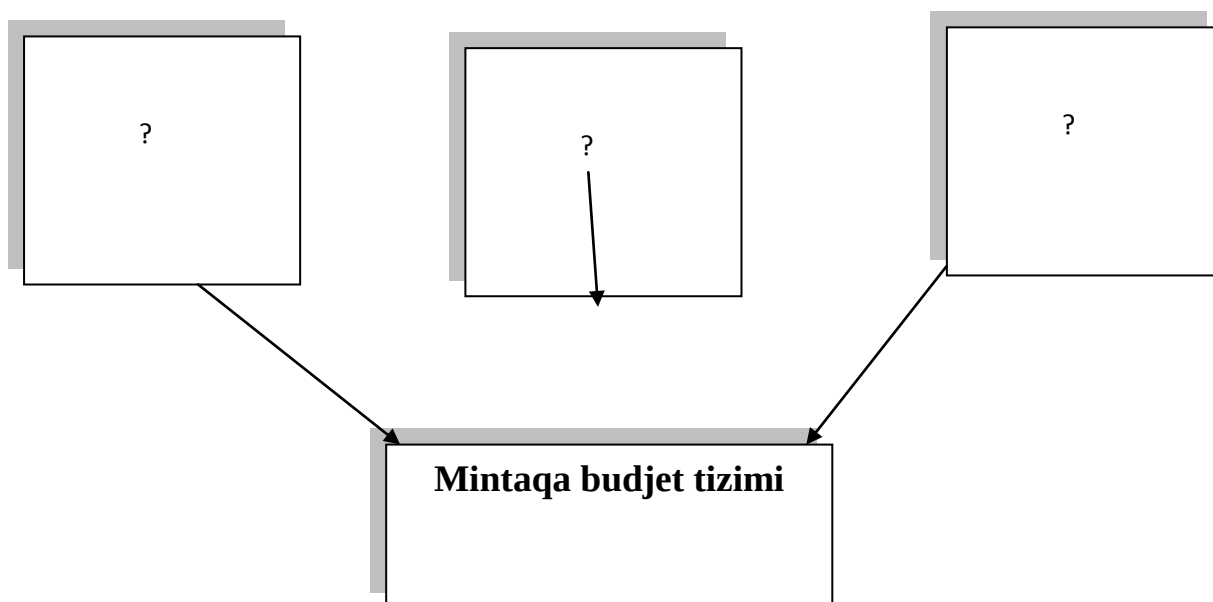
4-topshiriq. Mintaqa byudjeti tarkibini ta'riflang

5-topshiriq. Mintaqa byudjetining asosiy daromad manbalarini ko'rsating

6-topshiriq. Mintaqa budjet tizimini qanday shakllantirishi mumkin?

7-topshiriq. «Blits-so'rov» savollariga javobbering, jadvalso'rovvaqtida to'ldiriladi.

Blits – so'rovsavollari:

1. Mintaqada byudjettizimining asosiyvazifalarinimalardaniborat?
2. Mintaqada byudjetsamaradorligiqanday aniqlanadi?
3. Mintaqada moliyaviyresurslarnishakllantirishmanbalarini aniqlang.

9-mavzu. Hududiy rivojlanishda muammoli mintaqalar va ularni tartibga solish zaruriyati

Reja

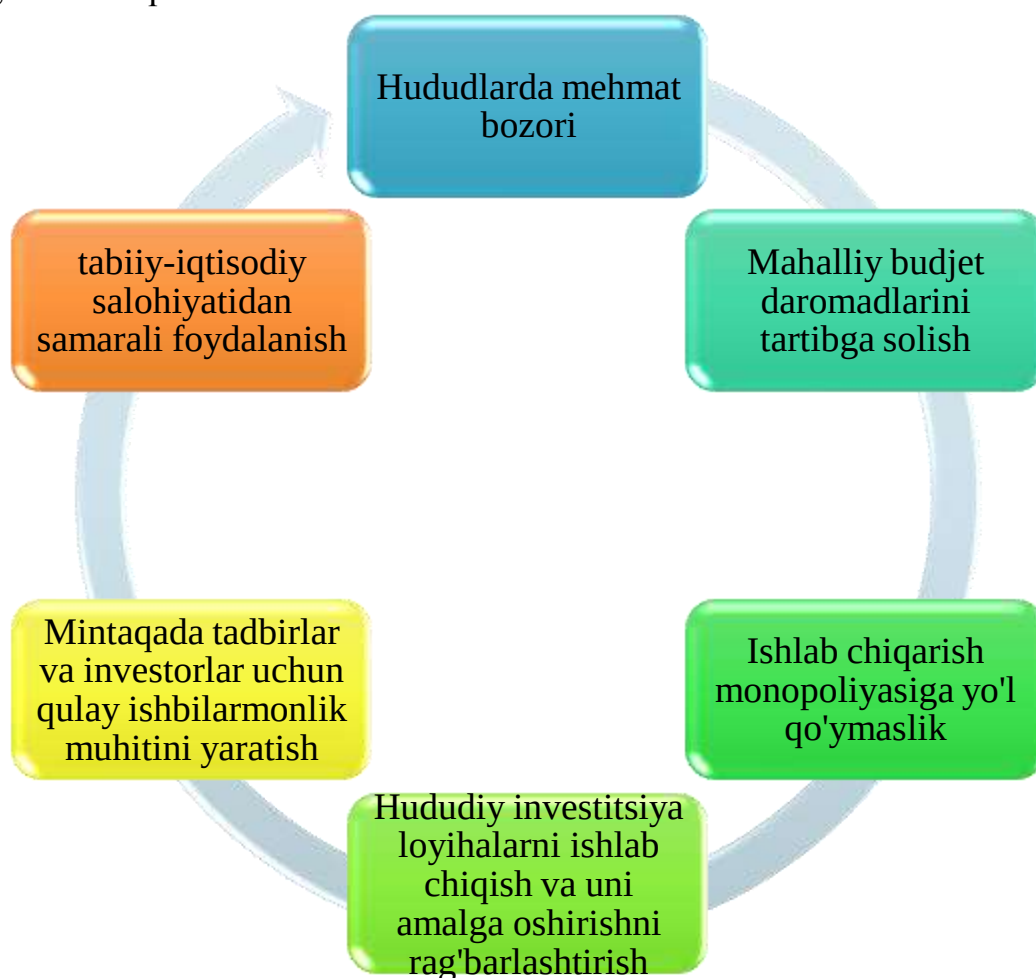
- 1. Hududiy rivojlanishni tartibga solish shakllari.**
- 2. Jahon tajribasida “muammoli hududlar”ni tartibga solish amaliyoti.**
- 3. Mintaqalarning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini davlat tomonidan tartibga solish shakllari**
- 4. Rivojlangan va rivojlanayotgan davlatlardagi rejalashtirish va iqtisodiyotni tartibga solish tajribasi**

Mintaqalar rivojlanishini davlat tomonidan tartibga solish shakllari, metodlari va asosiy vositalari. Jahon tajribasida muammoli hududlarni tartibga solish amaliyoti. Mintaqalarning iqtisodiy rivojlanishini boshqarish muammolari. Mintaqalarning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini tartibga solish bilan bog'liq bo'lgan davlat siyosatining mohiyati. Mintaqalarning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini davlat tomonidan tartibga solish shakllari. “Muammoli hududlar”. Rivojlangan va rivojlanayotgan davlatlardagi rejalashtirish va iqtisodiyotni tartibga solish tajribasi.

1-topshiriq. Savollarga javob bering va javobingizni izohlang.

№	Savol	Javob
1.	Mamlakat mintaqalari rivojlanishini tartibga solishda qanday masalalarga e'tibor qaratiladi?	
2.	Mamlakat mintaqalari rivojlanishini tartibga solishda qanday dolzarb vazifalarni bajaradi?	
3.	Jahon mamlakatlarida mintaqalar rivojlanishini davlat tomonidan tartibga solishda qanday usullar va mexanizmlardan foydalaniladi?	
4.	Mintaqalarning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini davlat tomonidan tartibga solishda qanday shakllardan foydalaniladi?	

2-topshiriq. Mamlakat mintaqalar rivojlanishini tartibga solishda qanday masalalarga e'tibor qaratishini.

3-topshiriq. Masala

Quyidagi ma'lumot bo'yicha o'sish suratini hisoblang:

Asosiy fondlar hajmi bazis yilida 8800mln. so'mga teng bo'lgan. Joriy yilda u 35% ga ko'paydi. Shu vaqt ichida chiqib ketgan asosiy fondlarning qiymati 1140 mln. so'mga teng bo'ldi. Fond qaytimi 1 so'm 34 tiyinga teng.

4-topshiriq. Mintaqalarning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini davlat tomonidan tartibga solishda quyidagi shakllardan foydalanishni tahlil qiling.

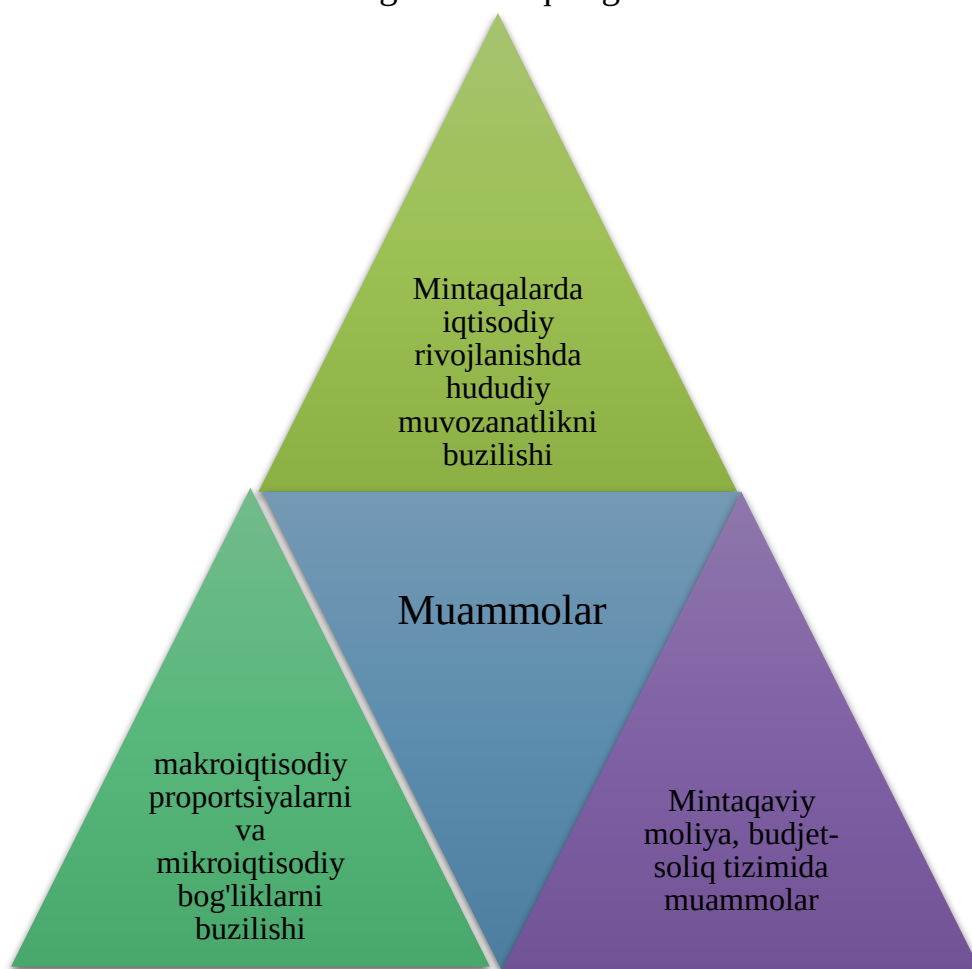
5-topshiriq. Masala

Rejalashtirilayotgan yil uchun mintaqada uy-joy qurilishiga ajratiladigan kapital qo'yilmalar hajmini aniqlang:

Berilgan ma'lumotlar:

1. Rejalashtirilayotgan yildagi aholi soni - 27 mln.kishi
2. Har bir kishining uy-joy bilan ta'minlashning rejalashtirilgan normativi- 13m.
- 3.Rejalashtirilgan yil boshidagi mintaqa uy-joy fondi - 255 mln.m.
- 4.Uy-joy fondining reja bo'yicha chiqib ketishi – 12 mln. m.
- 5.1muy-joyning kiritish uchun solishtirma kapital qo'yilmalar - 800 mln.so'm.

6-topshiriq.Davlat bosh islohotchi vazifasini o'tasa, quyidagi muammolarnibartaraf etish mumkinligini tahlil qiling.

7-topshiriq.Insert texnikasi qoidasi

Insert – bu matnga samarali o'qish va fikirlash, kitob bilan ishlash ko'nikmasini rivojlantirish uchun belgilar qo'yish interfaol tizimi bo'lib, o'quvchilarga matn bilan ishlash jarayonida o'zlarining o'qishlarini kuzatib borishlarini ta'minlaydi.

1. Ma'ruza matnni o'qib chiqing.

2. Olingan ma'lumotlarni diqqat bilan o'rganib, sohalarga ajrating. Qalam bilan har bir qatorga quyidagi belgilarni qo'yib chiqing:

V–bilaman;

+ - Yangi ma'lumot;

- - Bilganlarimga zid;

? – Meni o'ylantirmoqda.

Insert jadvali

Javoblar varianti	V	+	-	?
Mintaqalar rivojlanishini tartibga solish metodlari				
Strategik rejalashtirish				
O'zbekistondahududiydasturlarniishlabchiqishamaliyoti				

10-Mavzu.Mintaqaviy diagnostika va uning mohiyati

Reja

1. Mintaqa iqtisodiyotini diagnostika qilish muammolari.
2. Mintaqaviy diagnostika ko'rsatkichlari.
3. Mahalliy ishlab chiqarish tizimlarini diagnostika qilish muammolari
- 4.Mintaqaviy diagnostikada mintaqaning ekologik vaziyatiga baho berish

Mintaqaviy diagnostikaning mohiyati va uning turlari, mintaqalar iqtisodiyotini tahlil qilishning asosiy ko'rsatkichlari. Mintaqalarning tabiiy-iqtisodiy salohiyati va xo'jalik ixtisoslashuvining farqlanishi. Mintaqaviy diagnostika. Mahalliy ishlab chiqarish tizimlarini diagnostika qilish muammolari. O'zbekiston hududlarining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish dinamikasi. Mintaqaviy diagnostikada mintaqaning ekologik vaziyatiga baho berish.

1- topshiriq . Jadvalda berilgan ma'lumotlar asosida mintaqalarda sanoat ishlab chiqarishda qo'shilgan qiymat va oraliq iste'mol ulushini toping. Mintaqalardasanoatishlabchiqarishsamaradorliginianiqlangvatahlilqiling.

Mintaqalar	YaHM hajmi, shartli ravishda mln. so'm	Sanoat ishlab chiqarish hajmi, shartli ravishda mln. so'm	YaHMda sanoat ulushi, foizda	Qo'shilgan qiymat hajmi	Oraliq iste'mol hajmi	Ishlab chiqarishning umumiy hajmida qo'shilgan qiymat ulushi, foizda	Ishlabchiqarishningumumiyhajmidaoraliqiste'molulushi, foizda	Ishlabchiqarishsamaradorligi, koeff.
QQR	1389,8	372,1	8,4					
Andijon	3679,6	3282,9	30,9					
Buxoro	3376,0	998,6	13,2					
Jizzax	1389,1	318,1	8,3					
Qashqadaryo	4865,1	3694,8	33,5					
Navoiy	3276,6	3179,3	48,2					
Namangan	2426,6	503,6	7,4					
Samarqand	3813,1	1063,6	14,1					
Surxondaryo	2229,3	450,3	8,1					
Sirdaryo	1008,3	438,9	10,5					

Toshkent	5571,1	3402,5	30,0					
Farg'ona	4095,5	2455,2	24,2					
Xorazm	1944,1	385,2	7,6					
Toshkentsh.	9820,1	4104,8	22,5					

2-topshiriq. Mintaqalarda sanoat ishlab chiqarishning konsentratsiyalashuv darajasini aniqlang va guruhlang.

Mintaqalar	Sanoatishlab chiqarishhaj mi, shartlio'lcho vimln. so'm	Aholiso ni, mingkis hi	Aholijonbos higasanoati shlabchiqar ishhajmi, mingso'm	Indeks	Konsentratsi yalashuv koef.	Rang
O'zbekistonRes publikasi	24649,5	29554,7				
QQR	372,1	1692,8				
Andijon	3282,9	2714,2				
Buxoro	998,6	1707,4				
Jizzax	318,1	1186,1				
Qashqadaryo	3694,8	2777,8				
Navoiy	3179,3	881,2				
Namangan	503,6	2420,6				
Samarqand	1063,6	3326,2				
Surxondaryo	450,3	2218,9				
Sirdaryo	438,9	739,3				
Toshkent	3402,5	2671,0				
Farg'ona	2455,2	3280,8				
Xorazm	385,2	1629,1				
Toshkentsh.	4104,8	2309,3				

Guruh	Ko'rsatkich	Mintaqalar
Iguruh		
IIguruh		
IIIguruh		
IV guruh		

3-topshiriq. Jadvalda mintaqalarda YaHM ishlab chiqarishning indeks ko'rsatkichlari berilgan.

Aniqlang! YaHM hajmi bo'yicha mintaqalar differensiatsiyasi va mintaqaviy assimmetriya indeksini toping.

Mintaqalar	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
QRR viloyatlar	0,537	0,610	0,613	0,601	0,605	0,642	0,538
Andijon	0,934	0,869	0,870	0,841	0,848	0,827	0,904
Buxoro	1,170	1,224	1,203	1,218	1,213	1,278	1,151
Jizzax	0,801	0,882	0,928	0,900	0,843	0,771	0,787
Qashqadaryo	0,953	1,011	0,959	0,954	1,038	1,012	0,979
Navoiy	1,849	2,478	2,019	2,116	2,593	2,342	2,235
Namangan	0,707	0,627	0,692	0,668	0,595	0,581	0,570
Samarqand	0,812	0,733	0,786	0,753	0,710	0,691	0,692
Surxondaryo	0,842	0,694	0,781	0,741	0,678	0,632	0,590
Sirdaryo	1,029	1,059	1,044	1,064	1,060	0,968	0,797
Toshkent	1,251	1,354	1,231	1,288	1,353	1,396	1,196
Farg'ona	1,025	0,908	0,953	0,939	0,870	0,916	0,716
Xorazm	0,795	0,754	0,785	0,826	0,735	0,714	0,714
Toshkentsh.	1,577	1,619	1,666	1,714	1,753	1,885	2,493
Differensiatsiya							
Mintaqaviyassimmetriyaiindeksi							

4-topshiriq. “BBB”, (B – bilardim; B – bilmoqchiman; B – bilimoldim) jadvalto’ldirish taklif etiladi.

№	Mavzusavollari	B- bilaman	B – bilishni istayman	B – biliboldim
1	2	3	4	5
1.	Mintaqaviy diagnostika			
2.	Mintaqalariqtisodiy reytingi			
3.	Hududiy rivojlanishning asosiy ko’rsatkichlari			

5-topshiriq. «Blits-so’rov» savollariga javob bering, jadval so’rov vaqtida to’ldiriladi.

№	Savollar	Javoblar
1.	Mintaqaviy diagnostikaning asosiy ko’rsatkichlari	
2.	Hududiy rivojlanish mohiyati	
3.	O’zbekiston mintaqalarining iqtisodiy rivojlanishiga bahobering	

6-topshiriq. «Davra suhbat» munozarasini o’tkazish bo’yicha yo’riqnoma

- So’zga chiqqanlarni diqqat bilan bo’lmasdantinglang.
- Ma’ruzachining fikriga qo’shilmang, o’z fikringizni bildirishga ruxsat so’rang.
- Ma’ruzachining fikriga qo’shilsangiz, ko’rib chiqilayotgan masala bo’yicha qo’shimcha fikr bildiring.

«Davra suhbat» muhokama qilish uchun savollar:

1. Mintaqalariqtisodiy rivojlanish darajasiga bahobering.
2. Mintaqaviy diagnostika ko’rsatkichlariga izohbering.

7-topshiriq. Quyida berilgan mustaqil o’zlashtirish uchun mavzular bo’yicha esse yozing.

Esse uchun mavzular

1. Mintaqaviy diagnostika ko’rsatkichlari va ularni hisoblash usullari.
2. Respublika hududlari ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini darajasiga baho bering.

11-mavzu. Mintaqaviy iqtisodiyotda prognozashtirish muammolari

Reja:

1. Mintaqalar rivojlanishini prognozashtirishning nazariy yondashuvlari.
2. Prognozashtirish metodlari va dasturlari.
3. Prognozashtirish usullari va bosqichlari
4. Prognozashtirishda davriy qatorlar

Mintaqaviy rivojlanishni prognozashtirish, uning mazmuni va yo`nalishlari. Prognozashtirishning nazariy va uslubiy asoslari. Prognozashtirish usullari va bosqichlari. Prognozashtirishda davriy qatorlar. Mintaqalarning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini modellashtirishda qo`llaniladigan dasturlar.

1-topshiriq. Regressiya modelini tuzish uchun talab etiladigan parametrlarni hisoblang va modelning dastlabki ko`rinishini aniqlang.

№	Y	x	y-y(mean)	x-x(mean)	cov(x,y)	VAR(x)
					(y-y(mean))*(x-x(mean))	(x-x(Mean))^2
Sum						
Mean						

2-topshiriq. Modelning standart xatoliklari summasi kvadratini hisoblang.

	U	U^2
Y1		
Y2		
Y3		
Y4		
Y5		
Y6		
Y7		

Y8		
Y9		
Y10		
Sum resid		

3-topshiriq. Y va X o'rtasidagi matematik bog'lanish mavjudligini tekshiring. Agar $T_{stat} > T_{alfa/2}$ shart bajarilsa, U holda $b \neq 0$.

Ko'rsatkichlar	Ko'rsatkich qiymati
D2 (dispersiya)	
VAR(b(hat))	
STDEV (b(hat))	
Tstat	
Talfa/2	2,262
Intervalb.koeff.	

4-topshiriq. Modeldagi «b» koeffitsiyenti intervalini aniqlang. Interval chizmasini tuzing.

beta	betadown	betaup

5-topshiriq. Modelda Y va X o'rtasidagi bog'lanish darajasini baholang.

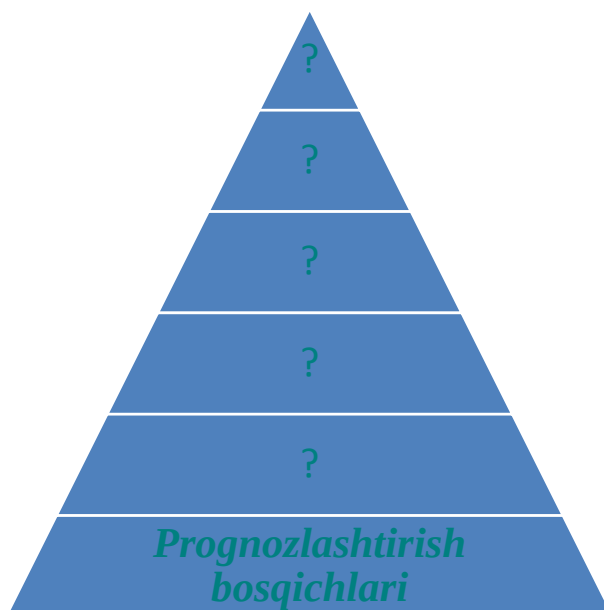
Nº	y	y(mean)	y-y(mean)^2	U	U^2

TSS			sum=		
RSS					sum=
ESS				=TSS-RSS	=
R²				=ESS/TSS	=

6-topshiriq. Prognozlashtirishda 1-model va 2-modelni taqqoslang.

Ramsey reset		M-test:	
R² old		n	10
R² new		R² new	
F		K²(n)	5,99
Falfa(p,n-p)	4,74		

7-topshiriq. Prognozlashtirishda E`wies dasturida bajariladigan ishlarni ketma-ketlikda bering.

12-mavzu. Hududiy mehnat taqsimoti va iqtisodiy rayonlar tasnifi.

Reja

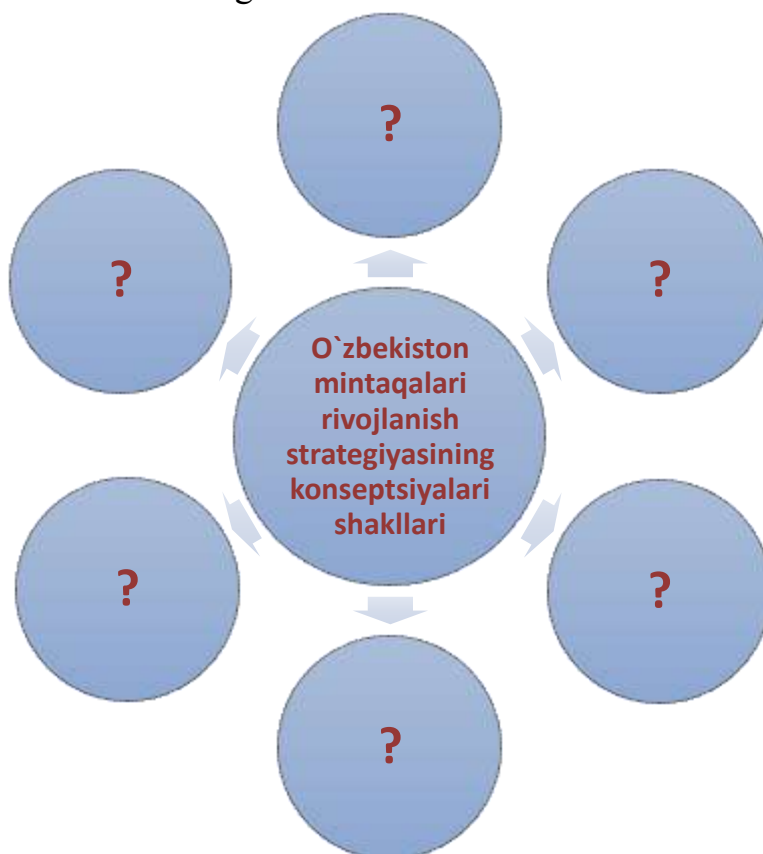
1. Hududiy mehnat taqsimotining mohiyati va asosiy bosqichlari.
2. Iqtisodiy rayonlar va ularning shakllanishi.
3. O'zbekistonda iqtisodiy rayonlar tasnifi.
4. O'zbekistonda iqtisodiy rayonlar, ularning rivojlanish dinamikasi

Hududiy mehnat taqsimotining mohiyati va asosiy bosqichlari. Hududiy mehnat taqsimoti mamlakat va rayonlar ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotining muhim ko'rsatkichi sifatida. Hududiy mehnat taqsimotida ichki va tashqi omillarning ahamiyati. Hududiy mehnat taqsimotining daraja va bosqichlari. Iqtisodiy rayonlarlar va ularning tasniflanishi. O'zbekistonda iqtisodiy rayonlar, ularning rivojlanish dinamikasi.

1-topshiriq. Iqtisodiy rayonlashtirishning asosiy strategiyasini ishlab chiqish tamoyillarini ko'rsating:

2-topshiriq. O'zbekiston mintaqalari rivojlanish strategiyasining konsepsiyalarini shakllantirish sxemasini to'ldiring.

3-topshiriq. Testlar

1. Dastlab hududiy mehnat taqsimoti ta'limotining asoschilari kimlar edi?

- A. A. Smit;
- B. D. Rikardo;
- C. J. Keyns;
- D. K. Marks.

2. O'ziga xos ishlab chiqarish va bozor ixtisoslashuvi hamda o'zaro iqtisodiy integratsiyasi yuzaga kelgan milliy iqtisodiyotning alohida hududiy tizimiga qanday tizim deyiladi?

- A. Viloyat;
- B. Iqtisodiy rayon;
- C. Xududiy rayon;
- D. Erkin iqtisodiy zona.

3. O‘zbekistonda bugungi kunda nechta erkin iqtisodiy zona mavjud?

- A. 3;
- B. 4;
- C. 5;
- D. 1.

4. Jumlani to‘ldiring. milliy iqtisodiyotni hududiy rivojlanishini takomillashtirish va iqtisodiyotni hududiy boshqaruvini tashkil etishning bosh omili hisoblanadi

- A. Iqtisodiy rayonlashtirish;
- B. Iqtisodiy resurslar;
- C. Ilm-fan va texnika taraqqiyoti;
- D. Pulemissiyasi.

5. Mintaqa iqtisodiyoti tarkibiy tuzilmasini strategik tahlil qilish yo‘nalishlari qaysi javobda keltirilgan ?

- A. Iqtisodiyotda tarkibiy o‘zgarishlarga baho berish;
- B. Iqtisodiyot tarmoqlarining rivojlanish darajasini tahlil qilish;
- C. Makroiqtisodiy nomutanosibliklarni aniqlash;
- D. Iqtisodiyotda mavjud tahdidlarni va istiqbolida rivojlantirish imkoniyatlarini baholash.

6. Mintaqa iqtisodiyoti boshqaruvini tashkil etish vazifalari qaysi javobda keltirilgan?

- A. Rag‘batlantirish;
- B. Rag‘batlantirish va muvofiqlashtirish;
- C. Nazorat qilish;
- D. Tartibga solish va nazorat qilish.

7. O‘zbekistonda hozirgi kunda nechta iqtisodiy rayon mavjud?

- A. 6;
- B. 5;
- C. 3;
- D. 8.

9. Mintaqalar iqtisodiyotini rivojlantirish dasturlarini ishlab chiqishda qaysi tadqiqot usullaridan foydalaniladi ?

- A. Strategik tahlil va modellashtirish;
- B. Taqqoslash va tizimli tahlil;
- C. Tahlil qilish va sintez;
- D. Normativ va balans.

10. O‘zbekistonda qaysi iqtisodiy rayon YAIM dagi ulushi bo‘yicha Toshkent iqtisodiy rayonidan keyin 2-o‘rinda turadi?

- A. Zarafshon;

- B. Fargona;
- C. Mirzacho'l;
- D. Quyi Amudaryo.

4-topshiriq. O'zbekistonni iqtisodiy rayonlashtirish omillari klasterini tuzing.

5-topshiriq. Iqtisodiy rayonlashtirishning asosiy vazifalari nimalardan iborat?

6-topshiriq. O'tish davrida iqtisodiy islohotlarning ustuvor yo'nalishlarini hisobga olgan holda iqtisodiy rayonlashtirishning asosiy vazifalari nimalardan iborat?

<i>Vazifalar</i>	<i>Ahamiyati</i>	<i>Xulosa</i>

7-topshiriq. O'zbekistonda iqtisodiy rayonlarning ixtisoslashgan tarmoqlari va korxonalar nomini ko'rsating.

Iqtisodiy rayonlar	Hududiy ixtisoslashuvi				Ixtisoslashuv doirasida faoliyat ko'rsatuvchi korxonalar	
	sanoat ishlab chiqarishda	qishloq xo'jaligida	iste'mol tovarlarni ishlab chiqarishda	xizmatlar ko'rsatish sohasida	respublika ahamiyatidagi	hududga bo'yinuvchi korxonalar

13-mavzu. Toshkent iqtisodiy mintaqasi

Reja

1. Mintaqaning joylashgan o'ri.
2. Tabiiysharoiti va tabiiy resurslari.
3. Aholisi va mehnat resurslari.
4. Mintaqa iqtisodiyotining umumiy ta'rifi.

Toshkent iqtisodiy mintaqasining tabiiy va iqtisodiy jihatdan joylashgan o'ri. Mintaqaning resurs salohiyati. Mehnat resurslari va ularning bandligi. Mintaqaning asosiy ishlab chiqarish tarmoqlari, ularning ixtisoslashganlik darajasi, mamlakat makroiqtisodiy ko'rsatkichlaridagi ulushiga umumiy ta'rif. Mintaqaning mamlakat ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishidagi rolini baholash

1-topshiriq. Korxonalar bilan ishlash.

Quyidagi jadvalda Toshkent mintaqasida joylashgan korxonalar berilgan. Ushbu korxonalar Toshkent mintaqasining qaysi hududida joylashganini toping va jadvalni mos ravishda to'ldiring:

№	Korxona nomi	Qayerda joylashgan
1	Qora metallurgiya zavodi	
2	Mis kombinati	
3	O'tga chidamli metallarni eritish	
4	Rezina zavodi	
5	Ammofos zavodi	
6	Marmar zavodi	
7	Eng katta GRES	
8	Kimyo mashinasozligi zavodi.	
9	Sovplastital zavodi	
10	Oq sement zavodi	

2-topshiriq. Sonlar bilan ishlash

Quyida berilgan jadvalda Toshkent iqtisodiy mintaqasi bo'yicha jummlalar berilgan. Ushbu jummlarni berilgan sonlar bo'yicha qayta to'ldiring.

<u>Nº</u>	<u>Ma'lumot</u>	<u>Sonlar</u>
1	Shuncha davlatlar bilan hamkor	
2	Avtomobil yo'llari qurila boshlandi	
3	Shuncha ulush aholi yashaydi	
4	Urbanizatsiyasi darajasi	
5	Og'ir sanoatning ulushi	
6	Chorvoq suv omborining suv sig'imi	
7	Katta O'zbek traktining uzunligi	
8	Tog'larda yog'adigan yog'in miqdori	
9	Toshkent poytaxt deb e'lon qilingan yil	

<u>Nº</u>	<u>Sonlar</u>
1	1930 yil
2	500-700мм
3	2,0млрд kub.m
4	1/5
5	50%
6	2/3
7	100дан ortiq
8	1930-1940
9	700км

2015 yili «Toshqishloqmash» OAJ 1630 mln. soʻmlik mahsulot sotdi. «Oʻzqishloqmash» OAJda esa 764 mln. soʻmlik mahsulot sotildi. Asosiy kapital(asosiy fond)ning oʻrtacha qiymati muvofiq ravishda 3476 mln. soʻm va 845 mln. soʻm. Ishlab chiqarish quvvati esa 3167 mln. soʻm va 1421 mln. soʻm.

4 –topshiriq

[illegible][illegible][illegible][illegible][illegible]

64

sug'urtaga ajratmalar) ajratib tashlangandan so'nggi qolgan pul daromadini iste'mol narxlari indeksiga bo'lish yordamida aniqlanadi:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

« » – pul topish maqsadida va mas'uliyatni zimmaga olgan holda biron iqtisodiy faoliyat bilan shug'ullanish.

--	--	--	--	--	--

« »– Kishining barcha insoniy va moddiy kapitallari yig'indisi

5 -topshiriq. Atamalarni guruhlar bo'yicha ajrating

- ✓ Ish haqi
- ✓ Mehnat natijalarini sotishdan olingan daromad
- ✓ Tadbirkorlik faoliyatidan olinadigan daromad
- ✓ Kapitaldan olinadigan daromad
- ✓ Tavakkalchilikdan tushgan tushum
- ✓ Qoldiriladigan daromad
- ✓ Qarz daromadlari

-fermer daromadi; shaxsiy tomorqadan olinadigan daromad; uy xo'jaligidan tushgan daromad; aksiyalardan olinadigan dividendlar; ijara haqi; capital foydasi; qo'yilmalardan olinadigan foizlar; sug'urta tavakkalchiligidagi to'lov; obligatsiyalar bo'yicha yutuqlar; lotoreya yutuqlari; sport musobaqalaridagi yutuqlar; o'yinlarda giyutuqlar; har xil konkurslardan yutuqlar; meros;

- sovg'a; homiylik yordami; alimentlar; muallif merosxo'rlariga qoldiriladigan daromad; bank kreditlari; korxona kreditlari;

- shaxslardan olingan qarz summalar;

- asosiy ish joyidan olinadigan daromad;

- asosiy bo'lmagan ish joyidan olinadigan daromad;

- harbiy xizmatchilar pul mablag'lari;

- mavsumiy daromad

6 –topshiriq.

Quyidagini aniqlang:

Aholi soni bo'yicha Toshkent shahri [MDH](#) davlatlari orasida nechanchi o'rinda turadi?

7–topshiriq. Toshkent shahri 11 ta tumandan iborat. Shu tumanlarni jadvalga terib chiqing va jadvalni to'ldiring:

Tr	Tumanlar	Aholisi 2016 (ming kishi)	Hududi (km ²)	Aholi zichligi (kishi/km ²)
----	----------	------------------------------	------------------------------	---

1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				

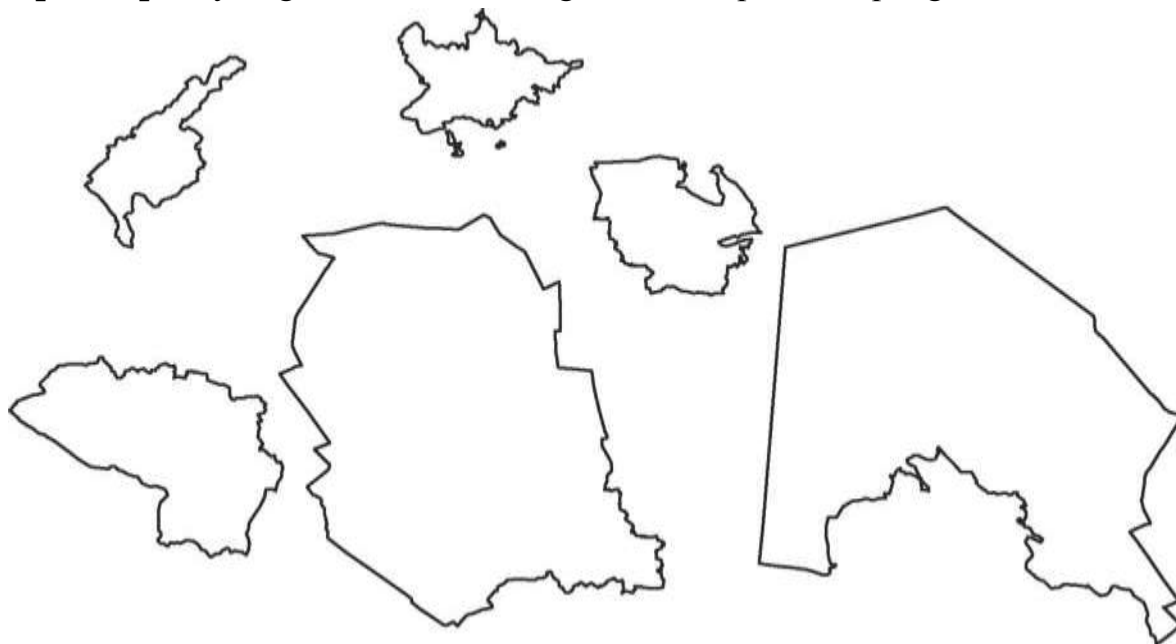
14-mavzu. Farg'ona iqtisodiy mintaqasi

Reja:

1. Joylashgan o`rni, tabiiy sharoiti va tabiiy boyliklari.
2. Aholisi va mehnat resurslari.
3. Sanoati va qishloq xo'jaligi.
4. Ijtimoiy sohalar.
5. Investitsiya, transport va tashqi iqtisodiy aloqalari.

Farg'ona iqtisodiy mintaqasining tabiiy va iqtisodiy jihatdan joylashgan o`rni. Mintaqaning resurs salohiyati. Mehnat resurslari va ularning bandligi. Mintaqaning asosiy ishlab chiqarish tarmoqlari, ularning ixtisoslashganlik darajasi, mamlakat makroiqtisodiy ko'rsatkichlaridagi ulushiga umumiy ta'rif. Mintaqaning mamlakat ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishidagi rolini baholash.

1-topshiriq. Quyidagichizmalardan Farg'onamintaqasinianiqlang.

2-topshiriq. Farg‘ona iqtisodiy mintaqasining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini SWOT-tahlil usulidan foydalangan holda tahlil qiling.

SWOT (KZIX tahlili) — iqtisodiyot tarmoqlari, hududlar, firma va korxonalar faoliyatiga ta’sir ko‘rsatuvchi omillar va hodisalarni baholash uchun foydalaniladigan strategik rejalashtirish metodi bo‘lib, unda to‘plangan ma’lumotlar asosida barcha omillar 4 ta toifaga bo‘linadi.

SWOT-tahlil usulining mohiyati

	Ijobiy ta’sir	Salbiy ta’sir
Ichki muhit	Strengths (Kuchli tomonlar) - boshqalarga nisbatan ustunlik beruvchi xususiyatlar	Weaknesses (Zaif (kuchsiz) tomonlar) - obyektning kuchsizlantiruvchi xususiyatlar (jihatlar)
Tashqi muhit	Opportunities (Imkoniyatlar) - maqsad (rivojlanish)ga erishishga qo‘shimcha imkoniyat beruvchi tashqi omillar	Threats(Xatar (tahdid)lar) - maqsad (rivojlanish)ga erishishni qiyinlashtiruvchi tashqi omillar

Yuqoridagi jadvalda barcha omillarning ro‘yxati tuziladi, ularning ta’siri aniqlanadi va shundan so‘ng ular o‘rtasidagi bog‘liqliklar quyidagi ko‘rinishda baholanadi:

	Opportunities (Имкониятлар)	Threats (Хатар (tahdid)lar)
Strengths (Kuchli tomonlar)	S+O Imkoniyatlardan foydalanib, Kuchlitomonlarni yanada oshirish choralari	S+T Kuchlitomonlarning yordamida xatarlarni yumshatish yoki bartaraf etish
Weaknesses (Zaif, kuchsiz) tomonlar)	W+O Imkoniyatlarning kuchsiz tomonlarni yo‘qotish yo‘lida ishlashi	W+T Kuchsiz tomonlarni kamaytirish yoki yo‘qotish orqali tahdidlarga hambarham berish

3-topshiriq. Jadvalda Fargʻona iqtisodiy mintaqasining ixtisoslashgan tarmoqlar va korxonalar nomini koʻrsating.

Hududiy ixtisoslashuvi				Ixtisoslashuv doirasida faoliyat koʻrsatuvchi korxonalar	
sanoat-ishlab-chiqarishda	qishloq xoʻjaligida	isteʼmol tovarlarni ishlab-chiqarishda	xizmatlar koʻrsatish sohasida	respublika ahamiyatidagi	hududga boʻysinuvchi korxonalar
°□	°□	°□	°□	°□	°□
°□	°□	°□	°□	°□	°□
°□	°□	°□	°□	°□	°□
°□	°□	°□	°□	°□	°□
°□	°□	°□	°□	°□	°□
°□	°□	°□	°□	°□	°□
°□	°□	°□	°□	°□	°□
°□	°□	°□	°□	°□	°□

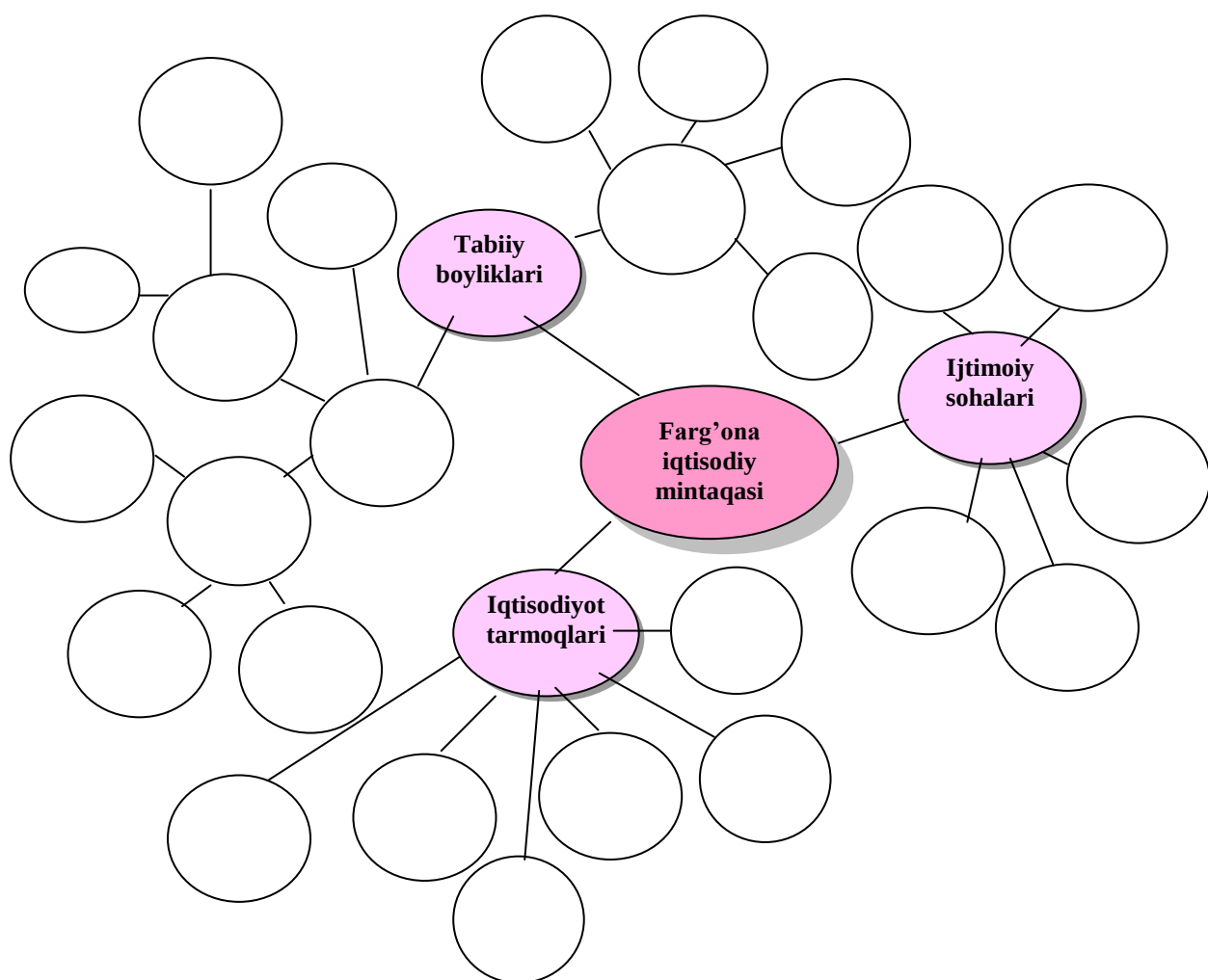
4-topshiriq. Jadval maʼlumotlarini tahlil qiling va oʻzgarishlar dinamikasini izohlab bering.

Asosiy koʻrsatkichlar	2000 yil	2006 yil	2014 yil	2016 yil
Hududi				
Aholi soni				
Iqtisodiyotda band boʻlganlar soni				
Yalpi hududiy mahsulot (YaHM)				
Sanoat mahsuloti				
Isteʼmol tovarlari ishlab chiqarish				
Asosiy kapitalga investitsiyalar kiritish				
Tashqi savdo aylanmasi				
shu jumladan, eksport				

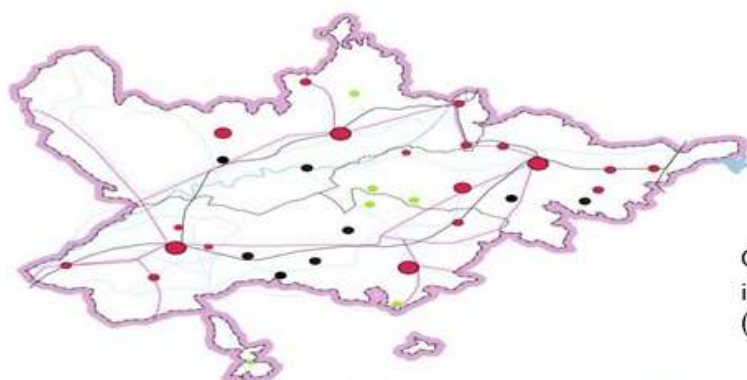
5-topshiriq. Fargʻona iqtisodiy rayoni uchun qaysi omillar asosiy rol oʻynaganligini tushintirib bering.

T/r	Fargʻona iqtisodiy rayonini hosil qiluvchi asosiy omillar	Fargʻona iqtisodiy rayonini hosil qiluvchi asosiy omillarga izoh

6-topshiriq. Fargʻona iqtisodiy mintaqasi tarmoqlari klasterini tuzing

7-topshiriq. Berilgan ko'rsatkichlar bo'yicha iqtisodiy rayonning mamlakatdagi salmog'ini aniqlang.

O'zbekiston Respublikasida Farg'ona iqtisodiy rayonning salmog'ini aniqlang (% hisobida)

15-mavzu. Mirzacho'l iqtisodiy mintaqasi

Reja

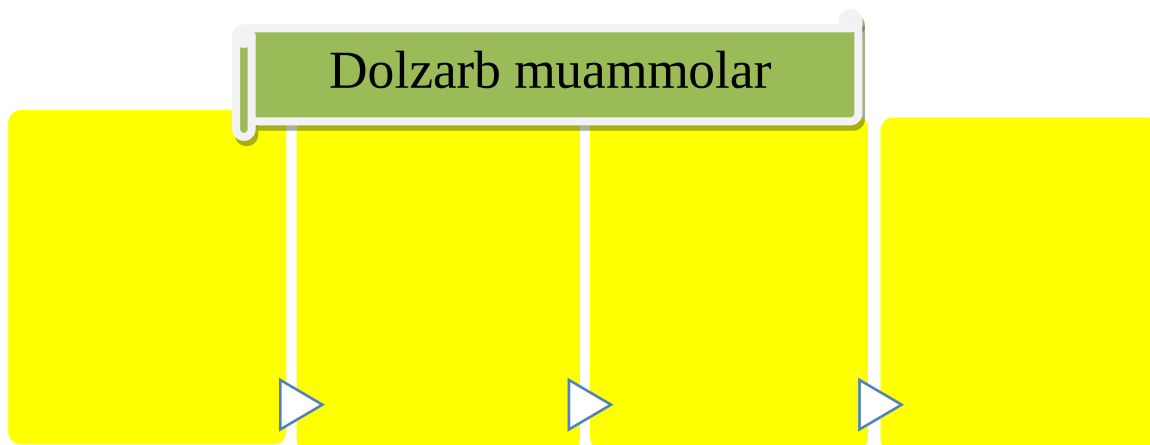
1. Mirzacho'l iqtisodiy mintaqasining shakllanish va uning tarkibi.
2. Jizzax viloyatining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishi.
3. Sirdaryo viloyatining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishi.
4. Mirzacho'l iqtisodiy mintaqasining milliy iqtisodiy o'tdatutgano'rni

Mirzacho'l iqtisodiy mintaqasining tabiiy va iqtisodiy jihatdan joylashgan o'rni. Mintaqaning resurs salohiyati. Mehnat resurslari va ularning bandligi. Mintaqaning asosiy ishlab chiqarish tarmoqlari, ularning ixtisoslashganlik darajasi, mamlakat makroiqtisodiy ko'rsatkichlaridagi ulushiga umumiy ta'rif. Mintaqaning mamlakat ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishidagi rolini baholash.

1-topshiriq. Savollarga javob bering va jadvalni to'ldiring.

№	Savollar	Javoblar
1.	Mirzacho'l iqtisodiy mintaqasi qachondan shakllana boshlagan?	
2.	Mirzacho'l iqtisodiy mintaqasi qaysi viloyatlarni o'zida birlashtiradi?	
3.	"Jizzax" maxsus industrial zonasi qachon tashkil etildi?	
4.	Jizzax viloyatida sanoatning qaysi tarmoqlari yaxshi rivojlangan?	
5.	Sirdaryo viloyatidagi IES mamlakat elektr-energiyasining necha foizini ishlab chiqaradi?	

2-topshiriq. Mintaqadagi mavjud dolzarb muammolar qaysilar. Ularning sabablarini o`rganing va yechimini toping.

3-topshiriq. Mirzacho'l iqtisodiy mintaqasidagi mavjud muammolarni aniqlang va ularni bartaraf etish yo'llarini qidiring. (Bo'sh kataklarni to'ldirish orqali).

4-topshiriq.

**Mustaqillik yillarida Mirzacho'l mintaqasi iqtisodiyotida ro'y
berayotgan o'zgarishlar**

Yutuqlar	Muammolar

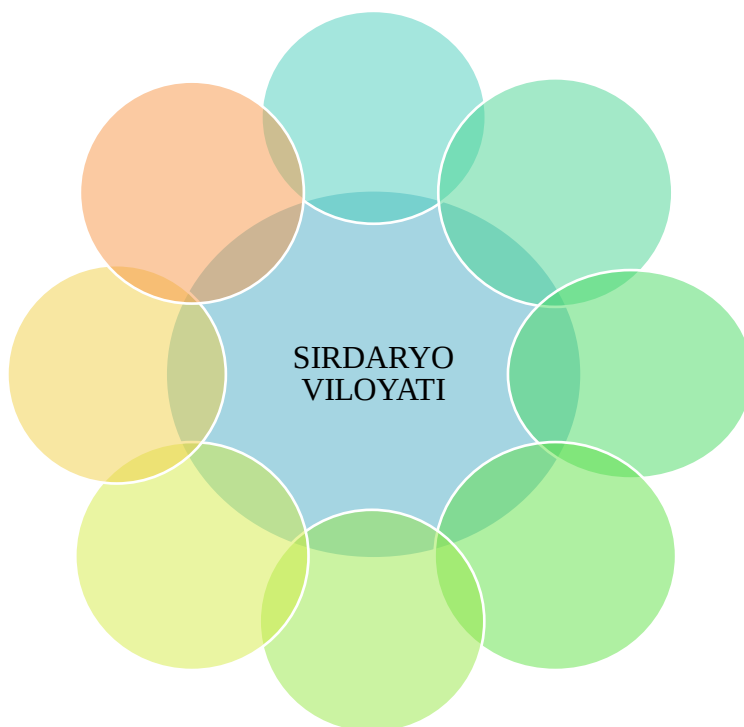

3

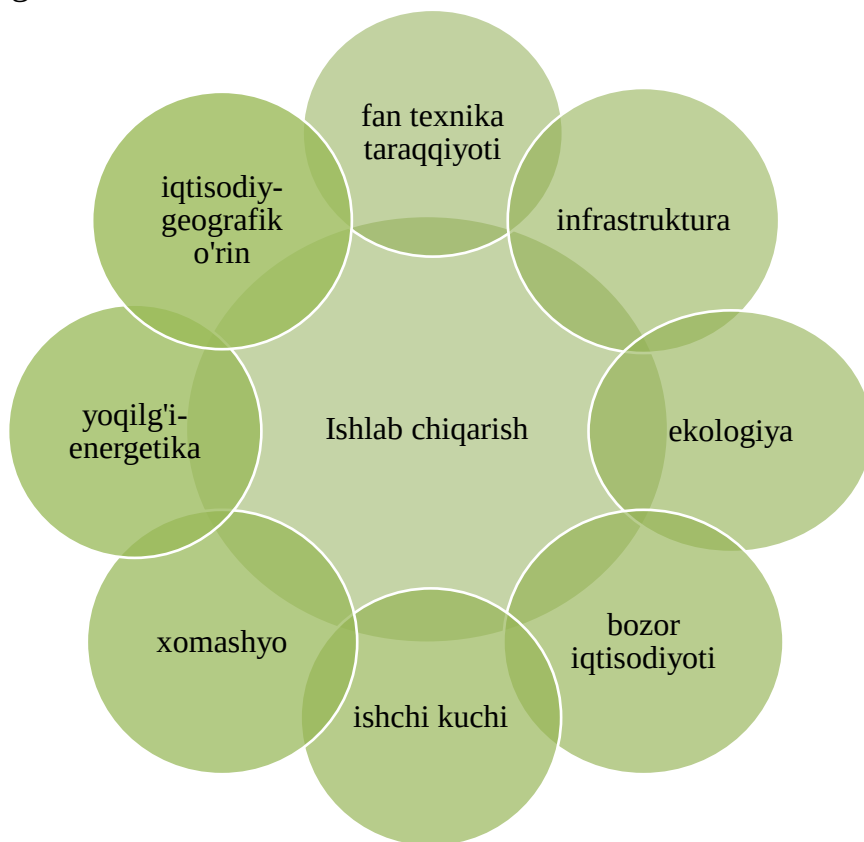
5-topshiriq. Ushbu jadvalda Jizzax viloyatidagi mavjud qishloq tumanlarini aks ettiring.

№	Jizzax viloyatidagi qishloq tumanlari nomi	
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		
9.		
10.		
11.		
12.		

6-topshiriq. Quyidagi chizmada Sirdaryo viloyatidagi mavjud qishloq tumanlarini tasvirlang.

7-topshiriq. Ishlab chiqarishni joylashtirishga ta'sir etuvchi quyidagi omillarni izohlang.

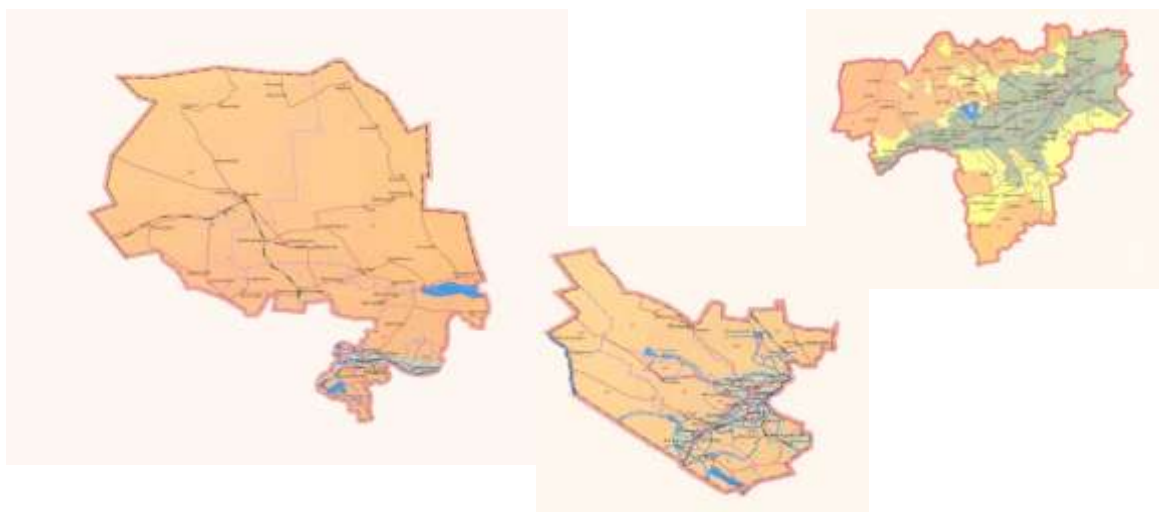
16-mavzu. Markaziy iqtisodiy mintaq

Reja:

1. Joylashgan o'рни.
2. Tabiiy sharoiti va tabiiy resurslari.
3. Aholisi va mehnat resurslari.
4. Mintaqa iqtisodiyotining umumiy ta'rifi.

Markaziy iqtisodiy mintaqasining tabiiy va iqtisodiy jihatdan joylashgan o'рни. Mintaqaning resurs salohiyati. Mehnat resurslari va ularning bandligi. Mintaqaning asosiy ishlab chiqarish tarmoqlari, ularning ixtisoslashganlik darajasi, mamlakat makroiqtisodiy ko'rsatkichlaridagi ulushiga umumiy ta'rif. Mintaqaning mamlakat ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishidagi rolini baholash.

1-topshiriq. Quyidagi chizmalardan Markaziy iqtisodiy mintaqani viloyatlarini aniqlang.

2- topshiriq. Mintaqa iqtisodiyotiga ta'sir qiluvchi asosiy tarmoqlarni aniqlab, ularni nomma-nom viloyatlar kesimida yozib chiqing.

Buxoro	
Samarqand	
Navoiy	

3- topshiriq. Qorovulbozor shahrida Fransiya bilan hamkorlikda tashkil etilgan respublikamizda uchinchi o'rinda turadigan Buxoro neftni qayta ishlash zavodi mintaqani qanday mahsulotlar bilan ta'minlaydi?

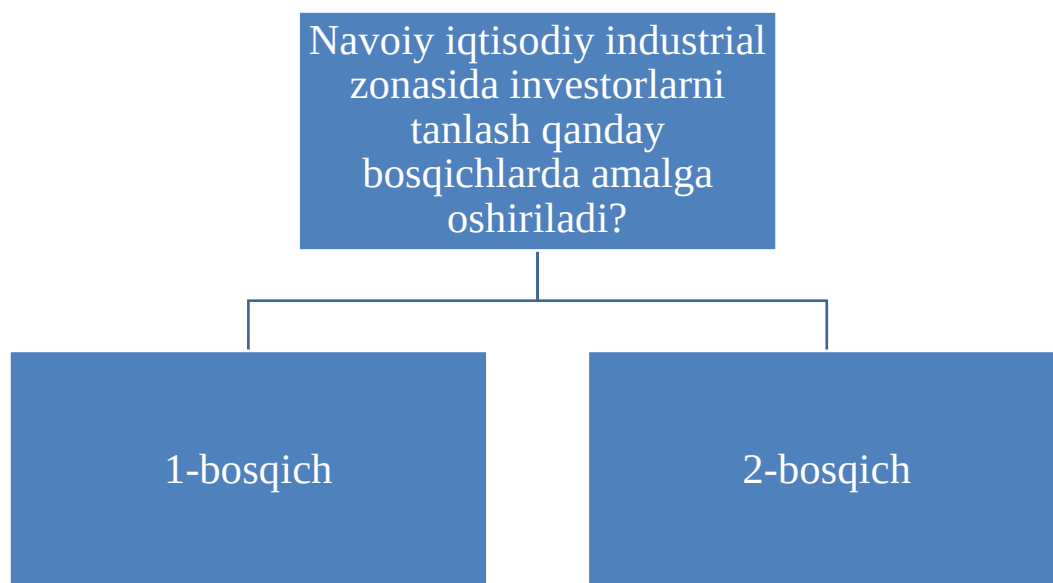
4-topshiriq. Markaziy Mintaqada joylashgan suv havzalari nomlarini yozib chiqing.

--

5-topshiriq . Quyidagi jadvalni to'ldiring: Mintaqada joylashgan viloyatlardagi tumanlar aholisi sonini yozib, aholi zichligini aniqlang.

	Aholi soni	Maydoni	Zichligi (kv.km)	Tumanlar soni
Samarqand				
Buxoro				
Navoiy				

6- topshiriq.Navoiy iqtisodiy industrial zonasida investorlarni tanlash qanday bosqichlarda amalga oshiriladi?

7-topshiriq. Buxoro viloyatida 2016 yilda sanoat hajmida qaysi tarmoqlarning ulushi sezilarli darajada ortdi? Shaklda ko'rsatilganidek tarmoqlar nomini davom ettiring va ulushini yozib chiqing

17-Mavzu. Janubiy iqtisodiy mintaq

Reja:

1. Janubiy iqtisodiy mintaqasining shakllanishi va uning tarkibi.
2. Surxondaryo viloyatining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishi.
3. Qashqadaryo viloyatining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishi.
4. Janubiy iqtisodiy mintaqasining milliy iqtisodiyotda tutgan o'rni.

Janubiy iqtisodiy mintaqasining tabiiy va iqtisodiy jihatdan joylashgan o'rni. Mintaqaning resurs salohiyati. Mehnat resurslari va ularning bandligi. Mintaqaning asosiy ishlab chiqarish tarmoqlari, ularning ixtisoslashganlik darajasi, mamlakat makroiqtisodiy ko'rsatkichlaridagi ulushiga umumiy ta'rif. Mintaqaning mamlakat ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishidagi rolini baholash.

1-topshiriq. Ma'ruzada keltirilgan ma'lumotlar asosida. Janubiy iqtisodiy mintaq viloyatlaridagi aholi zichligini aniqlang va nimaga aynan u viloyatdayuqori ekanligini izohlang. Buni viloyatlar tabiiy – iqlimiy sharoiti hamda ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyot darajai bilan bog'lashga harakat qiling.

2-topshiriq.Quyida keltirilgan aholi o'sishini aniqlash formulasi yordamida Janubiy iqtisodiy mintaq aholisining o'sishini hisoblang.

$$A_0 = (A_1 - 100) / A_0$$

Bu erda A_1 –berilgan yillardagi aholi soni, A_0 – bazis yildagi aholi soni

№	Hududlar	Aholi soni (ming kishi)		2014 yilda 2012 yilga nisbatan nisbatan o'sish, % hisobida
		2012 yil	2014 yil	
1	Surxondaryo	2260,6	2307,5	
2	Qashqadaryo	2831,3	2895,5	

3-topshiriq. Janubiy iqtisodiy mintaqasidagi mavjud muammolarni aniqlang va ularni bartaraf etish yo'llarini qidiring. (Bo'sh kataklarni to'ldirish orqali).

4. Topshiriq. Janubiy iqtisodiy mintaqasi rivojlanishiga ta'sir etuvchi quyidagi omillarni izohlang.

GEODEMOG RAFIK	GEOGRAFIK JOYLASHUVI	TABIY SHAROITI	ISHLAB CHIQUARISH VA RESURSLAR SALOHİYATI

5. Topshiriq. Quyidagi jadval asosida iqtisodiy mintaq viloyatlariga tavsif bering.

	Ustunni to'ldiring
Viloyat nomi	
Tashkil topgan yili	
Markazi	
Viloyat markazining poytaxtgacha masofasi, km	
Hududi, ming km ²	
Hududinig kattaligi bo'yicha respublikadagi o'rnini	
Qo'shni viloyatlar	
Qo'shni davlatlar	

Aholi soni, ming kishi	
Aholi soni bo'yicha respublikadagi o'rni	
Aholi zichligi, kishi/km ²	
Sanoatning asosiy tarmoqlari	
Yirik sanoat korxonalari	
Qishloq xo'jaligining asosiy tarmoqlari	
Yirik shaharlari	

6-topshiriq. Ushbu jadvalda Surxondaryo viloyatidagi mavjud qishloq tumanlarini aks ettiring.

№	Surxondaryo viloyatidagi qishloq tumanlarining nomi	
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		
9.		
10.		
11.		
12.		
13.		

7-topshiriq. Ishlab chiqarishni joylashtirishga ta'sir etuvchi quyidagi omillarni izohlang.

18- Mavzu. Quyi Amudaryo mintaqasi

Reja.

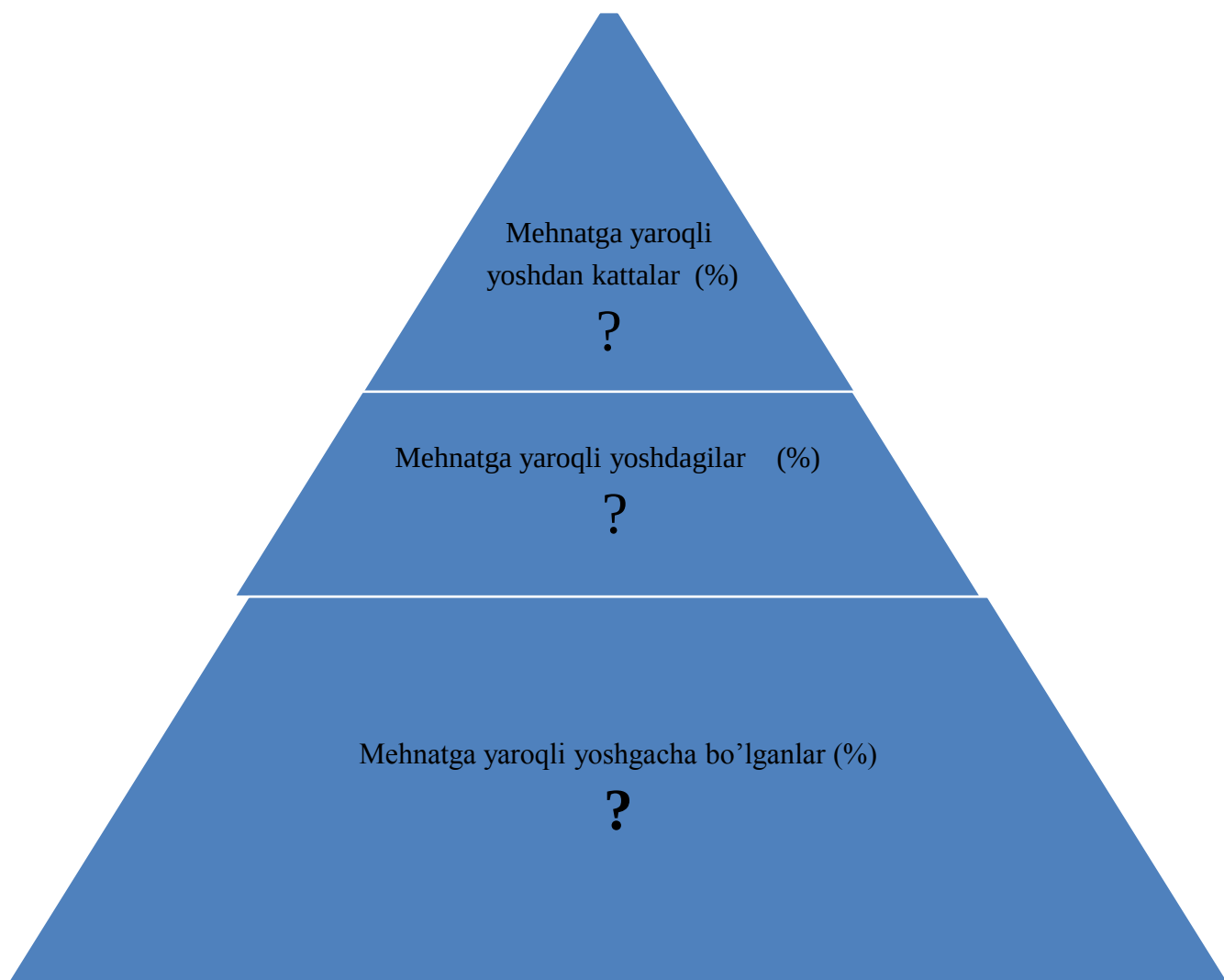
1. Mintaqaning joylashgan o'ri.
2. Tabiiy sharoiti va tabiiy resurslari
3. Aholisi va mehnat resurslari.
4. Mintaqa iqtisodiyotining umumiy tarifi

Quyi Amudaryo iqtisodiy mintaqasining tabiiy va iqtisodiy jihatdan joylashgan o'ri. Mintaqaning resurs salohiyati. Mehnat resurslari va ularning bandligi. Mintaqaning asosiy ishlab chiqarish tarmoqlari, ularning ixtisoslashganlik darajasi, mamlakat makroiqtisodiy ko'rsatkichlaridagi ulushiga umumiy ta'rif. Mintaqaning mamlakat ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishidagi rolini baholash.

1-topshiriq. Quyi Amudaryo mintaqasining iqtisodiy geografik o'rnini baholang.

№	Iqtisodiy geografik o'ri	
	Qulay tomonlari	Noqulay tomonlari
1		
2		
3		
...		

2-topshiriq. Quyi Amudaryo iqtisodiy mintaqasidagi aholini mehnat qilish qobiliyati bo'yicha guruhlarini izohlang.

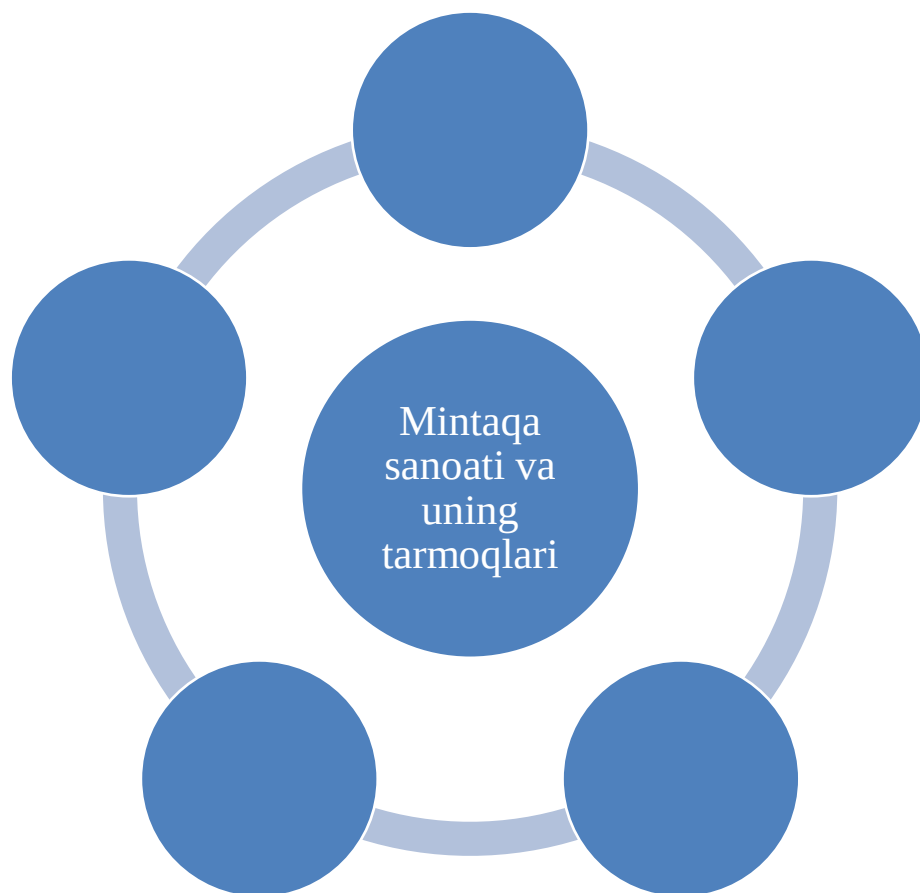

3-topshiriq. Mintaqa hududi 172,6 ming kv. km.ni tashkil etadi. Aholi soni 2015 yil boshida 3 mln. 419,2 mingdan ziyod kishini tashkil etadi. Quyida keltirilgan formuladan foydalanib mintaqa aholisi zichligini toping.

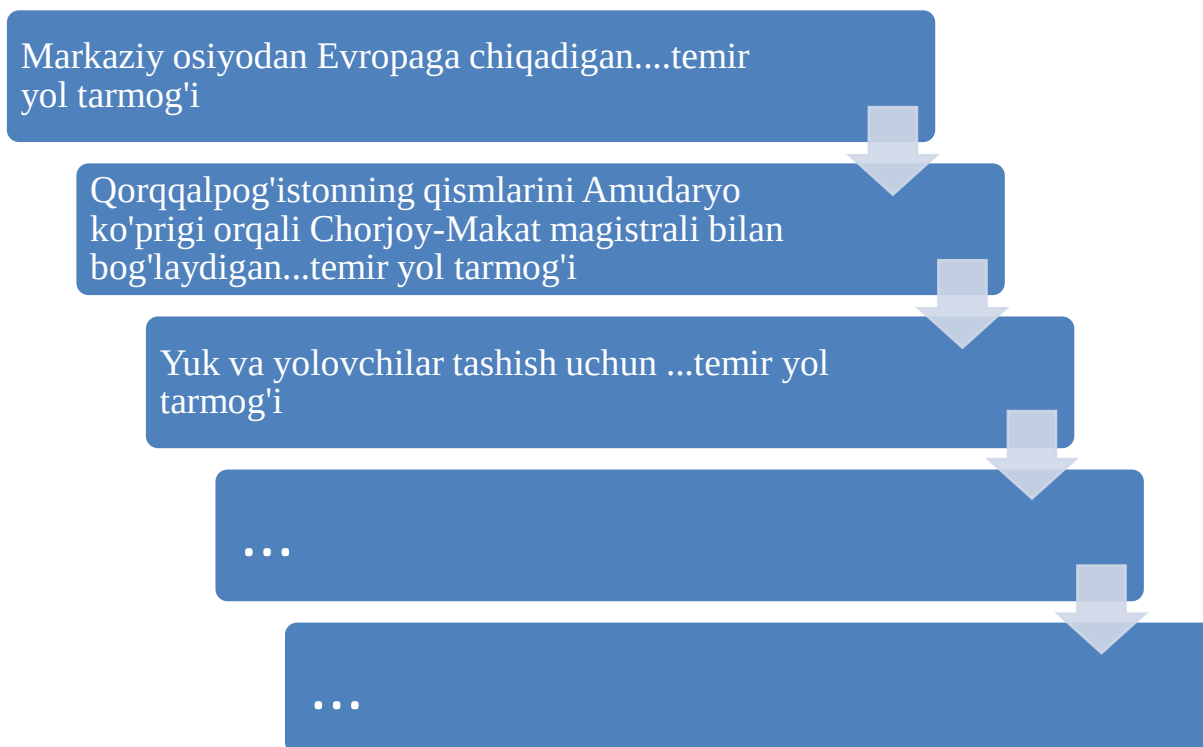
$$A_z = A/M$$

Bu yerda A-aholi soni,
M- yer maydoni

4-topshiriq. Mintaqada mavjud sanoati tarmoqlari tarkibini yozing va tasniflang

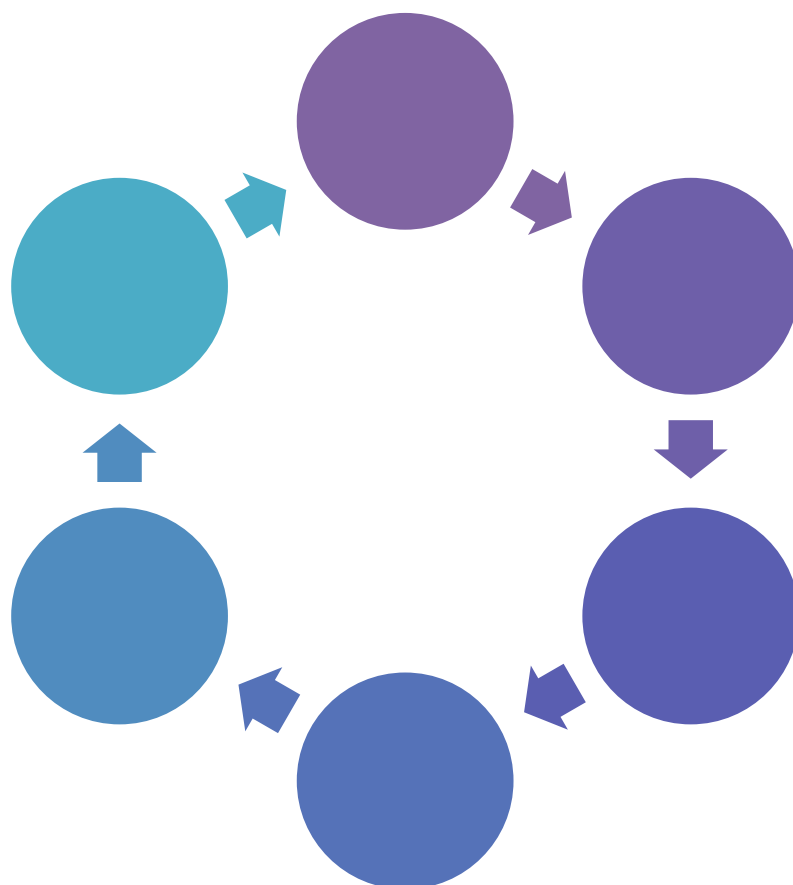
5. Topshiriq. Mintaqadagi temir-yo'l qatnovlarini aniqlang

6-Topshiriq. Savollarga javob bering va javobingizni izohlang.

№	Savol	Javob
1.	Quyi Amudaryo mintaqasiga chegaradosh hududlarni yozing.	
2.	Quyi Amudaryo mintaqasining joylashgan joyini va tabiiy sharoiti va tabiiy resurslariga tavsif bering	
3.	Quyi Amudaryo mintaqasida aholi soni 2015 yil boshida qanchani tashkil etdi?	
4.	Quyi Amudaryo mintaqasida aholining jins tarkibi va mintaq aholisining urbanizatsiyalanish darajasini tahlil qiling.	

7-topshiriq. Mintaqada ishga tushgan eng so`nggi sanoat korxonalarini yozing.

**TALABALAR UCHUN LOYIHA ISHINI TAYYORLASH YUZASIDAN
USLUBIY KO`RSATMALAR (namuna)**

**1. Loyihalashtirish faoliyatini bosqishma-bosqish
bajarish uchun ko`rsatma**

1. Tayyorlov bosqichi.

1.1. Loyiha mavzusini tanlang, dolzarbligini asoslang va yechishingiz kerak bo`lgan muammoni shakllantiring.

1.2. Loyiha maqsadi, predmeti, obyekti va vazifalarini belgilang.

1.3. Loyihalashtirish faoliyati turlari va yechilishi lozim bo`lgan topshiriqlarni tayyorlang. Ularni yechish usul va vositalarini tanlang.

1.4. Loyiha mavzusiga doir axborot manbalari bilan tanishing (o`quv adabiyotlari, ilmiy maqolalar, monografiyalar, tezislar va internet ma'lumotlari va boshqalar).

2. O`quv faoliyatini rejalashtirish bosqichi.

2.1. Maqsadga erishish ketma-ketligini ishlab chiqing.

2.2. Ish rejasini tuzing (loyihani ishlab chiqish, rasmiylashtirish, uni taqdimotga tayyorlash, hisobotni tuzish bo`yicha topshiriqlarni ishtirokchilar o`rtasida taqsimlang, ularni bajarish va tayyor holatga keltirish muddatini belgilang).

Loyiha bajarilishining ish rejasi

Ishtirokchilarning F.I.Sh.	Topshiriq	Faoliyat turi	Tayyor mahsul ko`rinishi	Bajarish muddati
*	TIMning mamlakat iqtisodiyotidagi o`rni va roli; tabiiy va ijtimoiy-iqtisodiy omillarining o`ziga xosligi;	Ma'lumotlar manbaini tanlash, ma'lumotlarni yig`ish, tizimlashtirish, qiyosiy tahlilini o`tkazish, matn, jadval, sxemalar ko`rinishida rasmiylashtirish, tavsiyalar berish.	Sxemalar, jadvallar va qisqa tavsiyalar ko`rinishidagi tizimlashtirilgan axborot.	2 kun
	Mintaqa aholisi va mehnat resurslarining mintaqaga xos xususiyatlari; shaharlari;			
	Mintaqaning iqtisodiy va hududiy tarkibi; sanoat tarmoqlarining joylashuvi;			4 kun
	Qishloq xo`jaligi tarmoqlari va ularning joylashishi			2 kun
	Loyiha mahsulini rasmiylashtirish	Loyihaviy ish natijalarini komponovka qilish.	<i>“Toshkent iqtisodiy mintaqasining mamlakat iqtisodiyotidagi o`rni va roli” nomli ma'lumotnoma</i>	2 kun
	Loyihalashtirish faoliyati natijalari va loyiha taqdimoti bo`yisha hisobotni tayyorlash	Yo`riqnomada ko`rsatilgan qoida asosida hisobot tayyorlash	Hisobot	2 kun
	MS Power Pointda loyiha taqdimotini tayyorlash	Yo`riqnomada ko`rsatilgan qoida asosida taqdimot tayyorlash	Taqdimot	2 kun

Izoh:* – har bir guruhdagi ishtirokchilar hamda mavjud vaziyatdan kelib chiqqan holda ishtirokchilarning F.I.Sh.lari belgilanadi;

3. Loyihani bajarish bosqishi.

3.1. Kerakli ma'lumotlarni to`plang, tizimga keltiring va tahlil qiling.

3.2. Tadqiqot natijalarini rasmiylashtiring (tayyor holatga keltiring).

3.3. Yo`riqnomaga muvofiq loyiha faoliyati to`g`risida hisobot tayyorlang.

4. Loyihani taqdimotga tayyorlash.

4.1. MS Power Point da taqdimotlarni tayyorlash bo`yicha qo`llanmadan foydalangan holda loyiha taqdimotini tayyorlang.

4.2. Loyihaning og`zaki taqdimotida guruh a`zolari o`rtasida vazifalarni

aniqlang.

5. *Ommaviy taqdimot, loyiha himoyasi va baholash.*

2. Loyiha ishi to`g`risida hisobotga tayyorgarlik bo`yicha yo`riqnoma

1. Siz taklif va tavsiya etayotgan loyihani tadbiq etishni isbotlovchi xulosalarni (1 betdan ko`p bo`lmagan matn asosida) ifodalang.

2. Siz hal etmoqchi bo`lgan muammoni (5-6 so`z bilan) asoslang.

3. Loyihangizning maqsadi: uning nima uchun yaratilishi, oxirgi mahsulning qanday bo`lishi va u kimga qaratilganligini (1-3 taklif orqali) ko`rsating.

4. Loyiha vazifalarini (qisqa va bir ma`noli) ifodalang.

5. Loyihaning ish rejasi (jadval) ni bayon eting.

6. Vazifaning yechimi natijalarini va loyihada bajarilgan ishlarni ko`rsating.

7. Siz taklif etgan loyiha mahsulini tadbiq etish imkonini tasdiqlovchi xulosalarni shakllantiring.

8. Bajarilgan ish bo`yicha foydalanilgan manbalar ro`yxatini tarkiblashtiring.

9. Baholang:

- loyiha sifatini;

- loyiha ustida ishlash jarayoni: ishning natijaviyligi, qiyinchiliklar va uni yengib o`tish yo`llari.

10. Ilovalarni tarkiblashtiring: loyiha ishtirokchilarining Anketalari va loyiha ishining ish materiallarini kiriting (hohishingizga ko`ra).

3. Loyihani MS Power Point da taqdimotga tayyorlash bo`yicha yo`riqnoma

1. MS Power Point da taqdimotga tayyorlash jarayoni quyidagilardan iborat:

- taqdimot turini tanlash;
- taqdimotni umumiy rasmiylashtirishni tanlash;
- slaydlarning mazmunli tomonlarini tanlash;
- yangi slaydlarni qo`shish;
- slaydlarni belgilashni tanlash;
- zarur bo`lganda slaydlarni rasmiylashtirishni o`zgartirish;
- slaydlarni namoyish etish vaqtida turli ovozli animasiyalarni yaratish.

2. Slaydlarni texnik namoyish etish quyidagi tavsiflarga javob berishi kerak:

➤ Slaydlar miqdori (8-12).

➤ Slaydlarning mazmunli ko`rsatkishlari:

- birinshi slayd: loyiha nomi, muallif familiyasi,
- o`quv guruhi, yaratilgan kunidan iborat;
- oxirgi slayd axborot manbasiga bag`ishlangan;
- boshqa slaydlar loyiha mazmunini ixtiyoriy shaklda aks ettiradi.

➤ Slaydlar o`z-o`zidan ishlash tartibida namoyish ettiriladi.

➤ Agar matn og`zaki bo`lsa, quyidagisha bo`lishi zarur:

-yuqori axborotli;

-bog'lovchili;

- aniq va qisqa;

-oddiy sintaktikli (...quyidagilarga e'tibor bering, quyida taqdim etilayotgan... ro'yxatlar kabi aylantiruvchi kirish so'zlari kamroq bo'lishi)- bularning barchasini ma'ruzachining o'zi gapirishi mumkin. Oddiy tuzilgan gaplar o'rni bilan tanishtiradi va yozuvni kattaroq qilishga imkon beradi;

-termin va ta'riflar tushunarli, mantiqiy, aniq bo'lishi zarur. Ommaga taqdim etishdan oldin matnni tekshiring.

➤ Ovoz tiniq bo'lishi kerak. Taqdimotni ovozli qilish kerak emas, bunda sharhlovchining ovozi eshitib bo'lmaydi, eng yaxshisi ma'ruzachining jonli ovozi hisoblanadi.

➤ Rasmlar aniq va yetarlicha kattaroq bo'lishi zarur. Rasmlarning o'lchamini katta qilishga urinmang, faqatgina Siz sifatni yo'qotasiz.

➤ Videotasmalar taqdimot oynasining uch qismini egallashi zarur. Rasmlar namoyishli bo'lishi kerak. Bezaklar chalg'itishi mumkin.

➤ Jadvallarda ajratuvchi ma'lumotlar aniq ko'rsatilishi, jadvallarning nomlanishi tagiga katta yozuvlarda berilishi zarur. Jadvallarni haddan ziyod ma'lumotlar bilan to'ldirish kerak emas! Jadvalga qancha ko'p ma'lumot kiritilsa, ularni ekrandan qabul qilish qiyin bo'ladi. Taqdimot boshlashdan avval auditoriyada o'tirganlarga jadval va rasm nusxalaridan tarqatish zarur.

➤ Chizmalar bir bo'limdan boshqa bo'limga aniq va mantiqiy ravishda o'tishga moslashtirilishi kerak. O'tish chiziqlari ekranda yaxshi ko'rinishini tekshiring.

4. Baholash mezonlari va ko'rsatkichlari

Guruhli loyihada quyidagilar baholanadi:

➤ har bir talabatmonidan bajarilgan loyihaning alohida (mavzular bo'yicha) qismlari (eng yuqori 8 ball);

➤ hisobot (eng yuqori 2 ball);

➤ MS Power Point loyiha taqdimoti (eng yuqori 2 ball);

➤ og'zaki taqdimot va loyiha himoyasi (eng yuqori 3 ball).

4.1. Bajarilgan loyiha bo'yicha mahsulotni baholash

	Baholash mezonlari	Baholash ko'rsatkichlari
1.	Ma'lumotnoma mazmunining belgilangan maqsadga muvofiqligi	Belgilangan maqsadga ma'lumotnoma mazmuni mos kelsa, 3,0 ball
2.	Loyiha: Mavzu bo'yicha yetarli miqdorda, sifatli axborotdan iborat	Erishilgan natijalar maqsadga muvofiq kelsa, maks. 4,0 ball: -yangi; - loyiha vazifasini to'liq aks ettiradi; -keng manbalarga asoslangan
3.	Axborotning rasmiylashtirilishi	Agar axborot talab darajasiga muvofiq kelsa: sarlavha, matn tarkiblashtirilgan bo'lsa, 0,5 ball Namoyish etuvshi material (jadval va shizmalarda) bo'lsa, maks.0,5 ball: -ma'lumot mazmunini to'liq aks ettiradi; -standart talablariga muvofiq rasmiylashtirilgan
Jami: 8 ball		

4.2. Bajarilgan loyiha bo'yicha hisobotni baholash

	Baholash mezonlari	Baholash ko'rsatkichlari
1	2	3
1.	Hisobotni tayyorlash bo'yicha yo'riqnomaga rasmiy ravishda rioya etilishi	Hisobot tuzilmasi yo'riqnomaga muvofiq bo'lsa, maks. 0,2 ball
2.	Tanlangan mavzu asoslanganligi va dolzarbligi	Tanlangan mavzu dolzarbligi daliliy isbotlangan bo'lsa, maks. 0,2 ball
3.	Yechimi hal etilayotgan muammoning asoslanganligi	Muammo daliliy asoslangan bo'lsa, maks.0,2 ball
4.	Vazifa va loyiha ishtirokchilari faoliyat turlarining bayon etilishi	Vazifa va loyiha ishtirokchilarining faoliyat turlari aniq belgilangan bo'lsa, maks. 0,2 ball
5.	Loyiha vazifalarining belgilanishi	Loyiha vazifalari aniq belgilangan bo'lsa, 0,2 ball
6.	Loyihaning ish rejasini ishlab chiqish	Ish reja ishlab chiqilgan yondashuvlarga muvofiq tuzilgan bo'lsa, 0,2 ball
7.	Vazifalar bo'yicha loyihaning ish natijalarini keltirish	Vazifalar bo'yicha loyiha ish natijalari ishtirokchilarni ko'rsatish bilan, aniq va ravshan keltirilgan bo'lsa, maks. 0,2 ball
8.	Xulosalarni ifodalash	Xulosada taklif va tavsiya etilayotgan loyihani tatbiq etish muhimligini isbotlash bayon etilgan bo'lsa, maks. 0,2 ball
9.	Foydalanilgan manbalar ro'yhatini tarkiblashtirish	Foydalanilgan manbalar ro'yhati bajarilgan vazifalar bo'yicha tarkiblashtirilgan va standart

		talablariga muvofiq rasmiylashtirilgan bo`lsa, 0,1 ball
10.	Loyiha faoliyatini o`zi baholashi	Tanqidiy baho: - mahsul sifati, -loyiha ustida ishlash: har bir ishtirokchi ishining natijaviyligi, qiyinchilik va uni yengish berilgan bo`lsa, 0,1 ball
11.	Ilovalarning borligi	Ilovalarda loyiha ishtirokchilarining anketalari va loyiha ishining ish materiallari bo`lsa, 0,2 ball
Jami: 2 ball		

4.3. Loyihaning MS Power Point da bajarilgan taqdimotini baholash

	Baholash mezonlari	Baholash ko`rsatkichlari
1.	Loyiha taqdimoti bo`yicha yo`riqnomaga rasmiy rioya etish	Yo`riqnomaga izchilligi bo`lsa, maks. 1 ball
2.	Slaydlarni texnik namoyish etish yo`riqnomasiga rioya etish	Taqdimot tayyorlashda yo`riqnomaga rioya etilgan bo`lsa, 0,5 ball
3.	Taqdimotni rasmiylashtirish qoidasiga rioya etish	Taqdimotni rasmiylashtirish qoidasiga rioya etilgan bo`lsa, 0,5 ball
Jami: 2 ball		

4.4. Bajarilgan loyihaning og`zaki taqdimoti va bajarilgan loyiha himoyasini baholash

	Baholash mezonlari	Baholash ko`rsatkichlari
1.	Og`zaki taqdimot qoidasiga rasmiy rioya etish	Loyiha ishtirokchilarini tanishtirish bilan boshlanishi; so`zga chiquvchilarni belgilangan vaqtga rioya etishlari (7 – 15 min.); taqdimot vaqtida beadabsizlik holatlariga yo`l qo`yilmasliklari, maks. 1,0 ball
2.	Loyiha himoyasi	Taqdimotda barcha guruh a`zolari ishtirok etgan bo`lsa, maks. 1,0 ball Javoblar asoslangan, mukammal, aniq bo`lsa, maks. 1,0 ball
Jami: 3 ball		

4.5. Loyihadagi yutuqlarni o`zi baholashi ushuni anketa

F.I.Sh. _____

O`quv guruhi _____

1. Quyidagi baholash mezonlaridan foydalanib, **o`zingizning loyihadagi yutuqlaringizni baholang**: 2 ball – to`liq egallaganman; 1 ball – qisman egallaganman; 0 ball – bilmayman.

Bilimlar, malakalar, ko`nikmalar, qobiliyatlar	Loyihaning boshlanishi	Loyihaning tugallanishi
1	2	3
1. Loyihalashtirishning umumlashtirilgan algoritmini bajarish qobiliyati:		
- g`oyani ilgari surish,		
- muammoni ajratib ko`rsatish,		
- maqsadlarni belgilash va ularni hal qilish vazifalarini ifodalash;		
- vazifalarni hal etishning optimal usullari va vositalarini asoslab tanlashning amalga oshirilishi;		
- loyiha topshirig`ini ishlab shiqish;		
- birgalikdagi ishni rejalashtirish va loyihadagi vazifalarni taqsimlash;		
- natijalarni rasmiylashtirish; faoliyat natijalarining ijtimoiy taqdimotini o`tkazish (ma`ruza shaklidagi og`zaki va texnik hamda dasturiy vositalardan foydalanib ko`rgazmali qilib tayyorlash);		
- bajarilgan ish haqidagi yozma hisobotni tayyorlash;		
- o`zini o`zi baholash va refleksiyaning amalga oshirish.		
2. Hamkorlik qilishga tayyorlik qobiliyati:		
- jamoada samarali o`zaro bahamjihat harakatni amalga oshirish;		
- nizolarni kush ishlatmasdan tartibga solish;		
-kompromiss ishlash va konsensusga erishish.		
3. Og`zaki muloqot qilishga tayyorlik qobiliyati		
- og`zaki dialog va polilog yuritish;		
- tanqidiy muhokama yuritish: boshqalar fikrini tinglash va e`tiborga olish; o`z fikrini bildirish va uni dalillab, himoya qilish.		
4. Axborot va kommunikasiyaning zamonaviy texnika vositalarini egallaganlik:		
5. Quyidagilarga tayyorlik qobiliyati:		
- o`z qarorlarini qabul qilish va o`z zimmasiga mas`uliyatni olish;		
- turli ijtimoiy rollar: yetakshi, ijroshi va boshqalar rollarini bajarish;		
tashabbusni o`z qo`liga olish;		
- o`zini o`zi intizomga solib turish;		

2.O`zingizning loyihadagi faoliyatingiz natijalarini baholang va tahlil qiling:

1. Sizga loyiha topshirig`ini muvaffaqiyatli bajarishga nima yordam berdi (keraklisining tagiga chizing, qo`shimsha qiling): bilimlar, malakalar, qobiliyatlar, boshqalar yordami, o`qituvchining maslahatli yordami,_____

2. Sizning aybingizga ko`ra nima bajarilmay qoldi?_____ Buning sabablari

(keraklisining tagiga chizing, qo`shimcha qiling): tushunmaslik, qila bilmaslik, axborot

kamligi, _____

3. Siz nimani obyektiv sababga ko`ra bajara olmadingiz, u nimadan iborat edi va kelgusida mag`lubiyatlarni qanday qilib bartaraf qilish mumkin? _____

4. Agar hammasi muvaffaqiyatli yakunlangan bo`lsa, buning garovi nimada edi? _____

4.6. O`quv loyihaviy faoliyatni reyting baholashjadvali

talaba _____ guruh _____

Baholash mezonlari	Baholash ko`rsatkislari					
	mazmunli faollik (maks. ball__)	vaqtida bajarilganlik (maks. ball__)	ishning unumliligi (maks. ball__)	baho (ball)		
				o`z-o`zini baholash	guruhlar	o`qituvchi
Loyihaning maqsadi va vazifalarini ifodalash, uni bajarish usullari va vositalarini aniqlash						
Ishni rejalashtirish		-	-			
Alohida (individual) vazifani bajarish						
Mahsulotni rasmiylashtirish	-	-				
Hisobot tayyorlash	-	-				
Taqdimot tayyorlash	-	-				
Taqdimot va himoya		-	-			
Jami ---ball						
Yakuniy --- ball				Reyting baholash -		

**«Mintaqaviy iqtisodiyot» fani bo'yicha amaliy mashg'ulot bo'yicha
ta'limning mazmuni**

Fani bo'yicha mazmuni	Mustaqil ta'limga oid bo'lim va mazulari	Mustaqil ta'limga oid topshiriq va tavsiyalar	Bajarish muddatlari
“Mintaqaviy iqtisodiyot” fanining mohiyati va vazifalari	Mintaqaviy iqtisodiyotning nazariy asoslari	Berilgan savollarga javob yozadi, jadvallar to'ldiriladi va tahlil qilinadi	Mustaqil talim olish jarayonida
Iqtisodiyot tarmoqlarini hududiy tashkil qilishning ilmiy asoslari	Iqtisodiyot tarmoqlarini hududiy tashkil qilish	Berilgan savollarga javob yozadi, jadvallar to'ldiriladi va tahlil qilinadi,	Mustaqil talim olish jarayonida
Mintaqaviy siyosatning mazmuni, tamoyillari va maqsadi	Mintaqaviy siyosatning asosiy yo'nalishlari	Jadval hamda diagrammalar to'ldiriladi va izohlanadi,	Mustaqil talim olish jarayonida
Urbanizatsiya va aholi manzilgohlari	Urbanizatsiya jarayoni haqida tushuncha.	Jadval hamda diagrammalar to'ldiriladi va izohlanadi,	Mustaqil talim olish jarayonida
Mintaqalarning iqtisodiy salohiyatini o'rganish muammolari	Mintaqalarning tabiiy- iqtisodiy salohiyati va ularning o'ziga xos xususiyatlari	Diagramma shaklidagi topshiriqlar bajariladi, izohlanadi, mavzuga oid test echiladi	Mustaqil talim olish jarayonida
Mintaqalarni barqaror ijtimoiy- iqtisodiy rivojlantirish strategiyalari	Mintaqalarni barqaror ijtimoiy- iqtisodiy rivojlantirish samaradorligi	Sxema hamda diagrammalar to'ldiriladi va izohlanadi, mavzuga oid test echiladi	Mustaqil talim olish jarayonida
Hududiy rivojlanish strategiyalarini ishlab chiqishning xorijiy tajribalari	Strategiyani ishlab chiqish maqsadlari va uning tashkiliy tuzulmasi.	Diagramma shaklidagi topshiriqlar bajariladi, izohlanadi, mavzuga oid test echiladi	Mustaqil talim olish jarayonida
Mintaqalarda byudjet tizimi va uning asosiy vazifalari	Mintaqalarda byudjet munosabatlarining mohiyati va uni tartibga solish	Klasterli hamdadiagramma shaklidagi topshiriqlar	Mustaqil talim olish jarayonida

	mexanizmi.	bajariladi,izohlanadi	
Hududiy rivojlanishda muammoli mintaqalar va ularni tartibga solish zaruriyati	Muammoli mintaqalar va ularni tartibga solish zaruriyati	Jadval va diagrammalar to`ldiriladi, izohlanadi, mavzuga oid masala echiladi	Mustaqil talim olish jarayonida
Mintaqaviy diagnostika va uning mohiyati	Mintaqaviy diagnostika va uning mohiyati tahlili	Jadval va diagrammalar to`ldiriladi, izohlanadi,	Mustaqil talim olish jarayonida
Mintaqaviy iqtisodiyotda prognozlashtirish muammolari	Mintaqaviy rivojlanishni prognozlashtirish, uning mazmuni va maqsadi	Jadval va diagrammalar to`ldiriladi, izohlanadi, mavzuga doir masala echiladi	Mustaqil talim olish jarayonida
Hududiy mehnat taqsimoti va iqtisodiy rayonlar tasnifi	Iqtisodiy rayonlashtirish nazariyasi, uni tashkil etishning asosiy tamoyillari va vazifalari.	Diagramma shaklidagi topshiriqlar bajariladi,izohlanadi, mavzuga oid test echiladi	Mustaqil talim olish jarayonida
Toshkent iqtisodiy mintaqasi	Toshkent iqtisodiy mintaqasining tabiiy va iqtisodiy jihatdan joylashgan o`rni.	Jadval, diagrammalar to`ldiriladi mavzuga oid masala hamda mashqlar bajariladi.	Mustaqil talim olish jarayonida
Farg`ona iqtisodiy mintaqasi	Farg`ona iqtisodiy mintaqasining tabiiy va iqtisodiy jihatdan joylashgan o`rni. Mintaqaning resurs salohiyati.	Viloyatning respublikaga nisbatan o`rni aniqlanadi, SWOT-tahlil qilinadi	Mustaqil talim olish jarayonida
Mirzacho`l iqtisodiy mintaqasi	Mirzacho`l iqtisodiy mintaqasining tabiiy va iqtisodiy jihatdan joylashgan o`rni. Mintaqaning resurs salohiyati.	Jadval va diagrammalar to`ldiriladi, izohlanadi, mavzuga oid masala echiladi	Mustaqil talim olish jarayonida
Markaziy iqtisodiy mintaqasi	Mintaqaning asosiy ishlab chiqarish tarmoqlari, ularning ixtisoslashganlik darajasi, mamlakat makroiqtisodiy ko`rsatkichlardagi ulushiga umumiy	Jadval va diagrammalar to`ldiriladi, izohlanadi,	Mustaqil talim olish jarayonida

	ta`rif.		
Janubiy iqtisodiy mintaqasi	Mintaqaning mamlakat ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishidagi ro`li	Jadval, diagrammalar to`ldiriladi mavzuga oid masala hamda mashqlar bajariladi.	Mustaqil talim olish jarayonida
Quyi Amudaryo iqtisodiy mintaqasi	Quyi Amudaryo iqtisodiy mintaqasining tabiiy va iqtisodiy jihatdan joylashgan o`rni. Mintaqaning resurs salohiyati.	Jadval, diagrammalar to`ldiriladi mavzuga oid masala hamda mashqlar bajariladi.	Mustaqil talim olish jarayonida

Foydalaniladigan adabiyotlar ro'yhati

Asosiy adabiyotlar:

1. Edgar M. Hoover and Frank Giarratani “And Introdustion to Regional Ekonomics”. Pub: BP, 2015
2. A. Soliev “O`zbekiston iqtisodiy va ijtimoiy geografiyasi” T., 2014
3. A.Soliyev, M.Nazarov, Sh.Qurbonov; O`zbekiston hududlari ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishi / O`zMU. – T.; MUMTOZ SO`Z, 2012. 348
4. 4.Martin Armastrong, Jim Taylor. Regional Esonomics and Polisy 3rd Edition. Pub: 2013

Qo'shimsha adabiyotlar:

1. Susumu Egashiru. Globalism and Regional Ekonomy. Pub: 2013
2. Philip MsSann Urban and Regional Esonomiss. Pub:
3. Krugman P., Venables A.J. The Spatial Esonomy: Sities, Regions and International Trade. – The MIT Press, 2001. P. 384.
4. Jh.Weiss. Export Growth and Industrial Polisy. ADB. – 2010
5. Industrial estates. Prinsiples and prastise, 2007
6. Bruno Sornelio. Regional Esonomis Integration in Afrisa. – Virginia, 2009
7. Voigt R. Die Auswirkungen der Finanzausgleishes Zwisshen Staat und Gemeinden auf die Kommunalen Selbstverwaltung. – Berlin, 2005
8. Ермошина Г.П., Поздняков В.Я. Региональная экономика. Учебное пособие. – М.: ИНФРА-М, 2009. – 576 с.
9. Морозова Т.Г. и др. Региональная экономика. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2009. – 527 с.
10. Андреев А.В., Борисова Л.М., Плучевская Е.В. Региональная экономика. Москва-2012 г.
11. Назаров Ш.Х., Сайдахмедов Х.М., Рафиев А.А. и др. Научно-методические основы формирования стратегии социально-экономического развития регионов на долгосрочную перспективу. Коллективная монография. / под ред. Садыкова А.М. – Т., 2012. – 213 с.
12. Назаров Ш.Х.и др. Стратегия социально-экономического развития

Андижанской области на долгосрочную перспективу. Коллективная монография. / под ред. Садыкова А.М. – Т., 2012. – 199 с.

13. Региональная экономика: учебник для студентов вузов. – 4-е изд., перераб. и доп. / под редакцией проф. Т.Г. Морозовой. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2009. – 527 с.

14. Садыков А. М. Основы регионального развития: теория, методология, практика. Монография. – Т.: “IQTISOD-MOLIYA”, 2005.-280 с.

15. Современные расходы и практика разработки, реализации и стратегических планов / Материалы семинара-тренинга. –Т., ИПМИ, 2011. – 34 с.

16. A.S., Soliyev Ahmedov E va boshqalar. Mintaqaviy iqtisodiyot. O’quv qo’llanma. – Т.: Universitet, 2003. – 304 b.

Территориальное планирование: новые функции, опыт, проблемы, решения: сб.ст./ Под ред. А.И.Чистобаева. – СПб.: Изд-во “С.-Петербур.ун-та”, 2009. – 189 с.

Me`yoriy-huquqiy hujjatlar:

1. O’zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi. – Toshkent.: O’zbekiston 2014

2. “Kadrlar tayyorlash milliy dasturi to’g’risida” PF-463-1 29 avgust 1997-yil

3. O’zbekiston Respublikasi Prezidentining “Bozor islohotlarini shuqurlashtirish va iqtisodiyotni yanada erkinlashtirish sohasidagi ustuvor yo’nalishlar amalga oshirilishini jadallashtirish shora-tadbirlari to’g’risidagi ” farmoni. 2005 yil 14 iyun.

4. O’zbekiston Respublikasi Prezidentining “Tadbirkorlik subektlarini hududiy himoya qilish tizimini takomillashtirish shora-tadbirlari to’g’risida”gi PF-3619 sonli farmoni 2005 yil 15 iyun.

5. O’zbekiston Respublikasi Prezidentining “Tashqi iqtisodiy savdo aloqalari, xorijiy investitsiyalarni jalb etish sohasidagi boshqaruv tizimini takomillashtirish to’g’risida”gi farmoni 2005 yil 21 iyul, PF-3631-son.

6. O’zbekiston Respublikasi Prezidentining 2006 yil 17 apreldagi “2006-2010

yillarda O'zbekiston Respublikasida xizmatlar ko'rsatish va servis sohasini rivojlantirish shora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori.

7. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Iqtisodiyotning real sektori sohasida korxonalarni va investitsion faollikni kredit yo'li bilan qo'llab-quvvatlashni ta'minlash shora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori, 2008 yil 31 dekabr, 288-son.

8. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Tashqi iqtisodiy savdo aloqalari, xorijiy investitsiyalarni jalb etish sohasidagi boshqaruv tizimini takomillashtirish to'g'risida"gi farmoni 2005 yil 21 iyul, PF 3631-son.

9. O'zbekiston Respublikasining 1996 yil 25 aprelda qabul qilingan «Erkin iqtisodiy zonalar to'g'risida»gi 220-I-sonli Qonuni

10. Angren mahsus industrial zonasi faoliyatini tashkil etish shora-tadbirlari to'g'risida" O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2012 yil 29 maydagi 146 – son qarori.

11. 2015 yilda Respublikani ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish yakunlari va 2016 yilgi iqtisodiy dasturning asosiy ustuvor vazifalari to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarori.

Ilmiy jurnallar:

1. Региональная экономика: теория и практика. –М., №7(430), 2016 г.
2. Регион: экономика и социология, №2. –М, 2016
3. Региональная экономика и управление: электронный научный журнал, №1(45), 2016 г. eee-region.ru
4. Вопросы региональной экономики, №7(410), 2015 г.
5. Economy of region, №2, 2016.
6. Iqtisod va moliya (Экономика и финансы), №5. – Toshkent, 2014 y
7. Рынок, деньги и кредит №7, 2012 г.
8. Jamiyat va boshqaruv №2, 2013 y.
9. Рынок, деньги и кредит №4, 2015 г.
10. Экономический вестник Узбекистана №5, 2013г.

11. Сборник научных статей Форума экономистов Узбекистана «Макроэкономические и региональные аспекты моделирования устойчивого экономического роста», ПРООН, ИПМИ, 2011г

12. Iqtisod va Hisobot, 1993 y., №4.

Davriy nashrlar:

1. Каюмов А.А. Некоторые аспекты управления в рыночной экономике. Материалы Республиканской Научно-практической конференции. – Москва, 1-2 февраля, 2014г.
2. Садыков А.М. Приоритетные направления повышения конкурентоспособности экономики Узбекистана. Материалы IV Форума экономистов Узбекистана. – Ташкент.
3. Машунин Ю.К. Организация управления, моделирование и прогнозирование развития экономики региона/ Региональная экономика и управление: электронный научный журнал, №1(45), 2016 г.
4. Bochko V.S. Regions` economic autonomy in the new reality/ Economy of region, №2, 2016
5. Potravny I.M. Formalization of the General Model of the Green economy at the regional level / Cambridge Journals of Regions, economy and society. №2, 2014

Statistik nashrlar:

1. O'zbekiston iqtisodiy axborotnomasi №7, 2003y.
2. Вопросы статистики №3, 2013 г.
3. Вопросы статистики №6, 2012 г.

Internet resurslar:

www.ziynet.uz

www.lex.uz

www.tfi.uz

www.ifmr.uz

www.fin-izdat.ru/journal/region/

www.hse.ru/ssiense/journals

[www. eee-region.ru](http://www.eee-region.ru)

<http://sjres.oxfordjournals.org>

www.esonomyofregion.som/surrent

www.jrap-journal.org

MUNDARIJA

Betlar

Kirish_____	4
1-mavzu. “Mintaqaviy iqtisodiyot” fanining mohiyati va vazifalari_____	12
2- mavzu. Iqtisodiyot tarmoqlarini hududiy tashkil qilishning ilmiy asoslari__	16
3-mavzu. Mintaqaviy siyosatning mazmuni, tamoyillari va maqsadi_____	20
4-mavzu. Urbanizatsiya va aholi manzilgohlari_____	23
5-mavzu. Minataqalarning iqtisodiy salohiyatini o`rganish muammolari_____	27
6-mavzu. Mintaqalarni barqaror ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish strategiyalari_	32
7-mavzu. Hududiy rivojlanish strategiyalarini ishlab chiqishning xorij tajribalari_____	37
8- mavzu: Mintaqalarda byudjet tizimi va uning asosiy vazifalari_____	42
9-mavzu. Hududiy rivojlanishda muammoli mintaqalar va ularni tartibga solish zaruriyati _____	46
10-Mavzu.Mintaqaviy diagnostika va uning mohiyati _____	50
11-mavzu. Mintaqaviy iqtisodiyotda prognozlashtirish muammolari _____	54
12-mavzu. Hududiy mehnat taqsimoti va iqtisodiy rayonlar tasnifi_____	57
13-mavzu. Toshkent iqtisodiy mintaqasi_____	
14-mavzu. Farg’ona iqtisodiy mintaqasi_____	68
15-mavzu. Mirzacho’l iqtisodiy mintaqasi_____	73
16-mavzu. Markaziy iqtisodiy mintaq_____	77
17-Mavzu. Janubiy iqtisodiy mintaq_____	80
18- Mavzu. Quyi Amudaryo mintaqasi_____	84
Ilovalar_____	88
Foydalaniladigan adabiyotlar ro’yxati_____	99